

**PROGRAM
OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA GMINY GRODZIEC**

Zlecniodawca: Zarząd Gminy Grodziec

Opracował: mgr inż. Halina Stepak

Data: maj 2004 r.

Spis treści

1. WSTĘP	str. 3
2. PODSTAWY PRAWNE OPRACOWANIA PROGRAMU	str. 4
3. PODSTAWOWE INFORMACJE O GMINIE	str. 5
3.1 Położenie	str. 5
3.2 Demografia	str. 5
3.3 Osadnictwo	str. 6
3.4 Drogi	str. 6
3.5 Rozwój społeczno-gospodarczy	str. 7
4. CHARAKTERYSTYKA WYBRANYCH ELEMENTÓW ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO ORAZ ICH OCENA	str. 8
4.1 Ukształtowanie terenu	str. 8
4.2 Gleby	str. 9
4.3 Surowce mineralne	str. 11
4.4 Wody podziemne	str. 12
4.5 Wody powierzchniowe	str. 13
4.6 Powietrze	str. 14
4.7 Środowisko przyrodnicze	str. 17
4.8 Formy ochrony przyrody	str. 19
4.9 Odpady	str. 19
5. OCHRONA ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO	str. 19
5.1 Zagrożenia wód podziemnych	str. 19
5.2 Zagrożenia wód powierzchniowych	str. 20
5.3 Gospodarowanie energią	str. 22
5.4 Gospodarka odpadami	str. 23
6. OKREŚLENIE PRIORYTETÓW EKOLOGICZNYCH W GMINIE	str. 24
6.1 Rozwój infrastruktury w zakresie oczyszczania ścieków	str. 24
6.2 Spójny system gospodarowania odpadami	str. 24
6.3 Zwiększenie lesistości powiatu i ochrona istniejących lasów	str. 24
6.4 Rozwój rolnictwa ekologicznego	str. 24
6.5 Rozwój turystyki i tworzenie bazy turystycznej	str. 25
6.6 Respektowanie przepisów prawa ekologicznego	str. 25
7. CELE I PRIORYTETOWE DZIAŁANIA EKOLOGICZNE W GMINIE GRODZIEC	str. 25
7.1 Uwarunkowania wewnętrzne gminy	str. 25
7.2 Uwarunkowania zewnętrzne gminy	str. 27
7.3 Działania priorytetowe	str. 27
7.3.1 Cel szczegółowy: Rozwój rolnictwa ekologicznego	str. 28
7.3.2 Cel szczegółowy: Poprawa warunków sanitarnych w gospodarstwach rolnych	str. 28
7.3.3 Cel szczegółowy: Podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców gminy	str. 28
7.3.4 Cel szczegółowy: Ograniczenie zanieczyszczeń gleby, wody, powietrza	str. 29
8. PROGRAM ZADANIOWY	str. 31
8.1. Cel główny: Zachowanie walorów środowiska naturalnego gminy.	str. 31
8.1.1. Cel szczegółowy: Rozwój rolnictwa ekologicznego	str. 31
8.1.2. Cel szczegółowy: Poprawa warunków sanitarnych	str. 32
8.1.3. Cel szczegółowy: Podniesienie świadomości ekologicznej	str. 32
8.1.4. Cel szczegółowy: Ograniczenie zanieczyszczeń gleby, wody, powietrza	str. 33
9. MONTAŻ FINANSOWY	str. 35
10. UWARUNKOWANIA REALIZACYJNE PROGRAMU	str. 40
10.1 Zgodność Programu w układzie hierarchicznym	str. 40
10.2 Rozwiązanie prawne	str. 40
10.3 Warunkowania społeczne	str. 42
10.4 Uwarunkowania unijne	str. 43
11. WDROŻENIE I MONITORING PROGRAMU	str. 45
12. WYKORZYSTANE MATERIAŁY	str. 46

1. WSTĘP

Środowisko to ogół elementów przyrodniczych, także przekształconych w wyniku działalności człowieka, a w szczególności powierzchnia ziemi, kopaliny, wody powierzchniowe i podziemne, powietrze, zwierzęta i rośliny, krajobraz oraz klimat. Wszelka działalność człowieka jest nieodzownie związana z oddziaływaniem na środowisko. Mając jednak na celu wyeliminowanie lub ograniczenie szkodliwego oddziaływania na środowisko należy podjąć kroki ku ochronie tych zasobów, poprzez rozpoczęcie lub zaniechanie działań umożliwiających zachowanie lub przywracanie równowagi przyrodniczej. Ochrona ta polegać musi w szczególności na:

- racjonalnym kształtowaniu środowiska i gospodarowaniu jego zasobami zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju,
- przeciwdziałaniu zanieczyszczeniom,
- przywracaniu elementów przyrodniczych do stanu właściwego.

Aby rozwój społeczno-gospodarczy był rozwojem zrównoważonym, to musi nastąpić proces integrowania działań politycznych, gospodarczych i społecznych z zachowaniem równowagi przyrodniczej oraz trwałości podstawowych procesów przyrodniczych, w celu zagwarantowania możliwości zaspokajania podstawowych potrzeb poszczególnych społeczności lub obywateli zarówno współczesnego pokolenia, jak i przyszłych pokoleń. Dla osiągnięcia trwałego i zrównoważonego rozwoju konieczne jest, aby ochrona środowiska stanowiła nierozłączną część procesów rozwojowych i nie była rozpatrywana oddzielnie od nich. W tym celu każda gmina musi posiadać własny program ochrony środowiska, określający kierunki działań podejmowanych przez samorząd, który realizuje politykę ekologiczną państwa.

Celem niniejszego opracowania jest:

- 1) określenie głównych źródeł i natężenia antropopresji na poszczególne elementy środowiska,
- 2) określenie kierunków i form ograniczenia wprowadzania zanieczyszczeń do środowiska,
- 3) wskazanie sposobów efektywnego gospodarowania zasobami przyrodniczymi zgodnych z zasadą zrównoważonego rozwoju gminy,
- 4) wskazanie źródeł pozyskania środków finansowych do realizacji programu ochrony środowiska,
- 5) wskazanie kierunków edukacji ekologicznej.

Program ochrony środowiska opracowano na podstawie istniejących dokumentów i opracowań wykonanych dla powiatu konińskiego i byłego województwa konińskiego, „Programu ochrony środowiska dla powiatu konińskiego”, a także z materiałów tematycznych publikowanych i niepublikowanych.

W dużym stopniu wykorzystano informacje podane przez gminę oraz sugestie społeczności lokalnej, która poprzez ankiety miała możliwość wskazania priorytetowych celów rozwoju gminy w zakresie poprawy stanu środowiska.

Gmina Grodziec posiada „Strategię zrównoważonego rozwoju”, w której określono strategiczne kierunki rozwoju gminy.

2. PODSTAWY PRAWNE OPRACOWANIA PROGRAMU

Program ochrony środowiska dla gminy Grodziec został opracowany na podstawie Ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 Prawo ochrony środowiska (Dz.U. nr 62, poz. 627), która to zobowiązuje zarządy województw, powiatów i gmin do sporządzenia odpowiednio wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska w celu realizacji polityki ekologicznej państwa. Art. 10 Ustawy z dnia 27 lipca 2001 roku o wprowadzeniu ustawy Prawo ochrony środowiska, ustawy o odpadach oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz.U. Nr 100, poz. 1085) mówi, że:

- sejmiki województw uchwalą nowe wojewódzkie programy ochrony środowiska do 30 czerwca 2003 r,
- rady powiatów zobowiązane są do uchwalenia powiatowych programów ochrony środowiska do dnia 31.12. 2003r,
- rady gmin uchwalą gminne programy ochrony środowiska do dnia 30.06.2004r.

Ustawa o której mowa powyżej wprowadziła obowiązek przygotowania i aktualizowania co 4 lata polityki ekologicznej państwa. Zapisy ustawy porządkują dotychczasową praktykę okresowego sporządzania dokumentów programowych o nazwie „Polityka ekologiczna państwa” dla różnych horyzontów czasowych lub nawet bez jednoznacznego określenia okresu ich obowiązywania istniejącą od 1990 r. Wówczas to, po zmianach ustrojowych w Polsce, powstał pierwszy dokument o tej nazwie przyjęty przez Radę Ministrów a następnie w 19991 roku zaakceptowany przez Sejm i Senat RP. W 2000 roku czyli po upływie 10 lat od chwili przyjęcia pierwszej polityki ekologicznej, została sporządzona „II Polityka ekologiczna państwa”, która w 2001 roku również została

zaakceptowana przez Parlament. Ustala ona cele ekologiczne do 2010 i 2025 roku. Opracowany w 2002 roku „Program wykonawczy do II Polityki ekologicznej państwa na lata 2002-2010” jest dokumentem o charakterze operacyjnym tj. wskazującym terminy realizacji konkretnych zadań lub pakietów zadań przewidzianych do realizacji, zgodnie z polityką ekologiczną naszego państwa w latach 2002-2010, a także szacującym niezbędne nakłady i źródła ich finansowania.

Polityka ekologiczna państwa obejmująca lata 2003-2006 oraz 2007-2010 jest aktualizacją i uszczegółowieniem długookresowej „II Polityki ekologicznej państwa” przede wszystkim w nawiązaniu do priorytetowych kierunków działania określonych w VI Programie działań Unii Europejskiej w dziedzinie środowiska.

Niniejszy program opracowany jest do 2010 roku. Okres ten przyjęto zgodnie z Polityką ekologiczną państwa na lata 2003 – 2006 z uwzględnieniem perspektyw na lata 2007 – 2010. Jest to także zgodne z ustaleniami Prawa ochrony środowiska, określającego w art. 14 ust. 2, iż politykę ekologiczną przyjmuje się na cztery lata, z tym że przewidziane w niej działania w perspektywie obejmują kolejne cztery lata. Program zawiera zadania dla dwóch faz:

- cele krótkoterminowe – do roku 2006,
- cele długoterminowe – do roku 2010.

3. PODSTAWOWE INFORMACJE O GMINIE

3.1 Położenie

Gmina Grodziec położona jest we wschodniej części województwa wielkopolskiego, oraz w południowo-zachodniej części powiatu konińskiego. Obszar gminy, wynoszący 118 km², podzielony jest na 18 sołectw. Gmina graniczy z następującymi gminami: Rychwał, Rzgów, Stawiszyn, Blizanów, Gizalki, Chocz, Zagórz. Jest to jedna z większych gmin powiatu konińskiego.

3.2 Demografia

Według danych Urzędu Statystycznego (stan na dzień 30.06.2002 r) gminę zamieszkuje 5.323 osoby. Jest to gmina wiejska, ludność w znacznej części zajmuje się rolnictwem.

W gminie występuje tendencja spadkowa, ponieważ liczba ludności zmniejsza się. Jest to skutek niskiego przyrostu naturalnego oraz wypływu ze wsi ludzi młodych.

Zauważalna jest tendencja „starzenia” się wsi. Największe skupisko ludności występuje w siedzibie gminy w miejscowości Grodziec.

Podstawowe dane statystyczne przedstawia poniższa tabela

Nazwa wskaźnika	Wartość	Jedn.
Powierzchnia gminy	118	km ²
Pracujący ogółem	322	osób
Pracujące kobiety	150	osób
Ludność wg faktycznego miejsca zamieszkania - mężczyźni	2 651	osób
Ludność wg faktycznego miejsca zamieszkania - kobiety	2 598	osób
Dochody budżetu ogółem	6 040 210	PLN

*Dane GUS 2001

Gęstość zaludnienia wynosi 45 osób/km² i jest najniższa spośród gmin wiejskich powiatu konińskiego. Średnie zaludnienie dla powiatu to 76 osób/km².

3.3 Osadnictwo

Sieć osadniczą gminy tworzy 18 wsi sołeckich. Siedzibą władz gminy jest miejscowość Grodziec położona przy drodze krajowej Turek-Jarocin. Jest to bardzo stara osada. Po raz pierwszy jest wzmiankowana w dokumencie z 1394 roku. Była wtedy własnością szlachecką. W II połowie XVII wieku istniała we wsi kuźnica – niewielki warsztat hutniczy. Produkcja kuźnicy była oparta na miejscowych złożach rudy darniowej.

Odległość gminy od miasta Konin wynosi ok. 30 km. Obok Grodzca największe skupiska ludności to wsi: Królików, Biała, Łagiewniki, Łądek Biskupice.

3.4 Drogi

Na terenie gminy nie ma ważnych szlaków komunikacyjnych. Do najważniejszych należy jedynie droga wojewódzka Jarocin-Rychwał-Tuliszków. Pozostałe są to drogi gminne.

Szczegółowe informacje na temat długości dróg w gminie przedstawia poniższy wykaz.

Nazwa wskaźnika	Wartość	Jedn.
Drogi gminne długość ogółem	96	km
Drogi gminne o nawierzchni twardej	30	km
Drogi gminne o nawierzchni ulepszonej	21	km

Drogi gminne remonty w km	4	km
---------------------------	---	----

*Dane GUS 2001

Zasadniczym problemem wszystkich dróg jest ich niedostateczna nośność oraz zły stan, wymagający ciągłej modernizacji.

3.5. Rozwój społeczno-gospodarczy

Gmina ma charakter typowo rolniczy. Na ogólną powierzchnię 11.772 ha użytki rolne zajmują obszar 6558 ha jest to 55,7%. Znaczną część obszaru gminy zajmują lasy – zajmują 4.391 ha (37,3%).

Dominującym kierunkiem produkcji rolnej jest uprawa zbóż 4333 ha, wśród których dominuje żyto oraz mieszanki zbożowe. Dla przykładu powierzchnia uprawy warzyw wynosi ok. 35 ha, natomiast sady zajmują powierzchnię 16 ha.

W zakresie produkcji zwierzęcej przeważa trzoda chlewna oraz bydło. Głównym kierunkiem produkcji rolniczej jest produkcja mieszana (roślinna i zwierzęca).

Liczba osób zatrudnionych w przemyśle, budownictwie i edukacji jest najniższa spośród gmin wiejskich. Ludność w gminie generalnie związana jest z rolnictwem – 75,8% ogółu mieszkańców gminy. Na terenie gminy działa obecnie ok. 180 podmiotów gospodarczych, z tego udział poszczególnych branż przedstawia się następująco:

1. Warsztaty mechaniczne – 10,
2. Sklepy różnej branży i hurtownie – 58,
3. Zakłady usługowe różnej branży – 47,
4. Zakłady produkcyjne 6 (w tym 1 piekarnia i masarnia),
5. Usługi transportowe – 12,
6. Podmioty innych branż - 47

Jak już wcześniej wspomniano znaczna część mieszkańców gminy zajmuje się rolnictwem.

Sytuacją niepokojącą jest, że w gminie o tak dużych walorach krajobrazowych nie powstało dotąd żadne gospodarstwo agroturystyczne, brak jest także gospodarstw nakierowanych na uprawę „zdrowej żywności”, nie ma podmiotów oferujących usługi turystyczne. Należałoby położyć nacisk na rozwój gminy właśnie w tym kierunku.

4. CHARAKTERYSTYKA WYBRANYCH ELEMENTÓW ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO ORAZ ICH OCENA

4.1 Ukształtowanie terenu

W ujęciu fizjograficznym zaproponowanym przez Kondrackiego (1998) gmina Grodziec w całości znajduje się w obrębie mezoregionu Równiny Rychwalskiej (318.16) należącego do makroregionu Niziny Południowowielkopolskiej (318.1-2).

Środkową część regionu pokrywają piaski na glinie zwałowej, występują pola wydmore oraz zabagnienia. Znaczną część obszaru gminy Grodziec stanowią lasy, które przeplatają się z łąkami i polami uprawnymi. Stanowi to znaczne urozmaicenie krajobrazu.

Rzeźba terenu na obszarze gminy została ukształtowana w plejstocenie.

Równina Rychwalska zajmuje północną i środkowo – wschodnią część gminy. Jest to równina dennomorenowa, zalegająca na wysokości od 100 do 110 m npm. Powierzchnię terenu rozcinają pojedyncze cieki wodne. Granicę zachodnią z Kotliną Pyzdorską stanowi dolina Strugi, do której równina dennomorenowa opada około 6 metrową krawędzią. Dno kotliny zalega na wysokości 97,0 – 98,0 m npm. W jej dnie występują liczne pagórki wydmore, sąsiadujące często z równinami akumulacji biogenicznej. Wysokość wydm dochodzi do 10 metrów.

Obszar gminy Grodziec leży w obrębie jednostki geologicznej zwanej Niecką Szczecińsko – Łódzko - Miechowską, stanowiącej południowo – zachodnie obrzeżenie wału Kujawsko – Pomorskiego. Nieckę tę budują kredowe wapienie i margle oraz utwory ilaste. Są one słabo rozpoznane.

Utwory mioceńskie (trzeciorzędowe) wykształcone są w postaci piasków drobnoziarnistych, piasków pylastych z soczewkami węgla brunatnych. Obszary węglonośne rozpoznane zostały w rejonie Grodzca i Biskupic. Miąższość serii złożowej węgla występującego w okolicach Grodzca wynosi 9,0 m pod nakładem 51,0 m.

Pliocen reprezentowany jest przez pstre ły. Występują one w północnej i wschodniej części gminy.

Całą powierzchnię gminy pokrywają utwory czwartorzędowe, zarówno plejstoceńskie jak i holocieńskie.

Osady akumulacji lodowcowej, zlodowacenia środkowopolskiego – stadiału Warty reprezentowane są przez gliny zwałowe, miejscami z wkładkami piasków, żwirów i głazów

moreny czołowej. Zalegają one na północny – wschód od Grodźca i w rejonie miejscowości Królików – Biała.

W czasie zlodowacenia bałtyckiego następuje akumulacja glin, mułków i piasków jeziornych. Utwory te występują w środkowej i południowej części gminy.

Miedzy Grodźcem a Królikowem występują niewielkie płyty osadów wodnolodowcowych, reprezentowanych przez piaski i piaski ze żwirem.

Osady pochodzenia eolicznego reprezentowane są przez najmłodsze formy badanego obszaru – wydmy. Budują je piaski bardzodrobnoziarniste i drobnoziarniste, często zapylone, warstwowane poziomo i dobrze wysortowane. Występują one na obszarze całej gminy, ze szczególnym nasileniem w części południowej i zachodniej.

Osady organiczne reprezentowane są przez torfy i gytie. Występują one w północnej, środkowo – wschodniej i południowo – zachodniej części gminy.

Torfy reprezentowane są przez torfy turzycowe, olchowe, turzycowo – trzcinowe, turzycowo – mszyste oraz torfy opałowe. Miąższość torfów waha się od 0,5 m do 2,0 m.

W dolinach Czarnej Strugi i Strugi oraz innych drobnych cieków występują utwory holocenijskie, reprezentowane głównie przez piaski rzeczne.

4.2 Gleby

Gleby na terenie gminy należą do słabych, w związku z czym ich przydatność rolnicza nie jest zbyt duża. Podział gleb na poszczególne klasy bonitacyjne przedstawia się następująco:

- Kl. III a, IIIb – 8,2 ha,
- Kl. IVa – 117 ha,
- Kl. IVb – 2400 ha,
- Kl. VI, VIz – 3.960 ha

Podział gruntów wg przeznaczenia przedstawia się następująco (ha):

Nazwa wskaźnika	Wartość	Jednostka
Powierzchnia użytków rolnych ogółem	6 558	ha
Powierzchnia użytków rolnych w gospodarstwach indywidualnych	6 224	ha
Grunty orne ogółem	4 714	ha
Grunty orne w gospodarstwach indywidualnych	4 464	ha
Sady ogółem	16	ha
Sady w gospodarstwach indywidualnych	16	ha
Łąki ogółem	1 350	ha

Łąki w gospodarstwach indywidualnych	1 283	ha
Pastwiska ogółem	478	ha
Pastwiska w gospodarstwach indywidualnych	461	ha
Lasy i grunty leśne ogółem	4 397	ha
Lasy i grunty leśne w gospodarstwach indywidualnych	507	ha
Pozostałe grunty i nieużytki ogółem	817	ha
Pozostałe grunty i nieużytki w gospodarstwach indywidualnych	260	ha

Warunki glebowe na terenie gminy są niezbyt korzystne. Gleby gruntów ornych to przede wszystkim piaski całkowite, piaski naglinowe i gliny.

Gleby utworzone z piasków położone na wyniesieniach terenowych są to bardzo ubogie. Gleby utworzone z piasków naglinowych i glin są to gleby o dużej przydatności rolniczej. Gleby murszowo-torfowe to przede wszystkim użytki zielone.

Jak już wspomniano powyżej największy udział mają bardzo ubogie gleby żyzno-lubinowe kompleksów 6 i 7 klasy VI i VIz (3.960 ha). Są to gleby utworzone z piasków położone na wyniesieniach terenowych – duży ich udział występuje w południowej części gminy.

Gleby wyższej jakości występują w dolinie Czarnej Strugi. Są to gliny i piaski naglinowe bardzo dobrych kompleksów III i IV. Gleby te występują w okolicach między Groźcem a Janowem od wsi Mokre do Królikowa, w rejonie Łagiewnik, Wielolęki Wieloręki Białej. Są to tereny położone w centralnej i północnej części gminy. Gleby gliniaste usytuowane są w okolicach Królikowa i Białej. W bezpośredniej dolinie Czarnej Strugi oraz na południowy – wschód od Groźca występują gleby murszowo-torfowe – są to użytki zielone. Niewielki obszar gleb torfowych położony jest również we wsi Nowa Ciświca.

Z badań przeprowadzonych w latach 1993-98 w powiecie konińskim wynika, że 61-80% gleb posiada odczyn H^+ . Gleby wymagają więc wapnowania. Prawie wszystkie grunty wymagające uregulowania stosunków wodnych zostały zmeliorowane. Stopień zaspokojenia potrzeb melioracji wynosi 89,7%. Duża część gleb to jak już wcześniej wspomniano to gleby bardzo słabe często rolniczo nieprzydatne i nieużytki. Są to gleby położone przede wszystkim w okolicach wsi Borowiec, Konary, Grądy Stare przeznaczone pod zalesienia.

Największe zagrożenie dla użytków rolnych stanowi erozja wietrzna, szczególnie na terenach wyniesionych.

Procesy erozji gleby w trwały sposób obniżają jej jakość, zmniejszają plonowanie. W związku z powyższym następuje konieczność podjęcia działań mających na celu:

1. ograniczenia na obszarach zagrożonych erozją arealu gruntów ornych na rzecz trwałych użytków zielonych,
2. zalesiania gruntów silnie podatnych na erozję,
3. zwiększenie powierzchni zadrzewień śródpolnych (różnego typu) dla ograniczenia:
 - wielkości spływu powierzchniowego,
 - spowolnienia szybkości topnienia śniegu,
 - zmniejszenia prędkości wiatru,
 - intensyfikacji procesów samooczyszczania wód,
 - wzrostu ekoróżnorodności rolniczej przestrzeni produkcyjnej,
 - zwiększenia retencji,
4. zwiększenie powierzchni lasów (zalesianie jest cały czas kontynuowane) poprzez włączenie do tego procesu gleb o najniższych klasach bonitacyjnych, których uprawa jest ekonomicznie nieuzasadniona (południowa część gminy).

4.3. Surowce mineralne

Gmina Grodziec jest uboga w surowce mineralne, żadnego nie eksploatuje się na skalę przemysłową. Występują jedynie udokumentowane złoża węgla brunatnego i torfu.

Złoża węgla brunatnego występują w rejonie wsi Aleksandrówek – nie są obecnie eksploatowane, planowane jest włączenie ich do programu inwestycyjnego Kopalni Węgla Brunatnego „Konin” w ramach projektowanej odkrywki „Piaski”. Eksploatacja planowana jest około 2010 r.

Na terenie gminy Grodziec udokumentowano jedynie złoża torfów „CIŚWICA STARA”. Znajduje się ono w rejonie miejscowości Łagiewniki, Ciświca Stara oraz w dolinie rzeki Czarna Struga. Są to torfy: turzycowe, olchowe, turzycowo – trzcinowe, turzycowo – mszyste oraz opałowe. Ich miąższość waha się od 0,5 do 2,0 m. Z torfami współwystępuje gytia. Udokumentowane złoża torfów nie są eksploatowane.

Poza eksploatacją złóż torfu, mogłaby być podjęta, po udokumentowaniu eksploatacja złóż kruszywa naturalnego. Za obszary perspektywiczne występowania kruszywa naturalnego uznano obszar położony na wschód od miejscowości Biała oraz na wschód od miejscowości Królików.

4.4. Wody podziemne

Na terenie gminy Grodziec woda pobierana jest z trzech poziomów wodonośnych: czwartorzędowego, trzeciorzędowego i kredowego.

Z czwartorzędowego poziomu wodonośnego korzysta głównie ludność posiadająca własne, płytkie studnie. Woda z tego poziomu pobierana jest w studniach znajdujących się w Biskupicach, Łagiewnikach, Królikowie, Konarach i Grądach Starych. Pobierana jest z głębokości od 2,0 m ppt w Grądach Starych do 41,0 m ppt w Królikowie.

Z wód poziomu trzeciorzędowego korzystają studnie położone w Łagiewnikach, Grodźcu.

Najgłębszym i najzasobniejszym poziomem wodonośnym jest poziom kredy górnej. Z wód tego poziomu korzystają ujęcia znajdujące się w Grodźcu. Woda pobierana jest z głębokości 67,0 – 68,0 m ppt. Występująca w tym poziomie woda jest najmniej narażona na oddziaływanie czynników zewnętrznych. Odznacza się dużą czystością i wydajnością.

Główne ujęcie wody znajduje się w msc. Grodziec. Ujęcie dostarcza wodę do miejscowości: Grodziec, Junno, Lipice, Wielołęka. Drugie ujęcie znajduje się w miejscowości Łagiewniki i dostarcza wodę do Łagiewnik, Królikowa, Biskupic, Białej, Białej Kol., Łądku i Zagóznicy. Woda w gminie ujmowana jest z LZWP.

Woda charakteryzuje się dobrą jakością. Niska jest twardość wody ($3,6 \text{ mval/dm}^3$) oraz zawartość chlorków ($4,0 \text{ mg/dm}^3$), siarczanów ($0,0 \text{ mg/dm}^3$) i związków azotu ($0,0\text{-}0,15 \text{ mg/dm}^3$). Nie stwierdzono obecności metali ciężkich. Podwyższona jest zawartość fosforanów ($0,44 \text{ mg/dm}^3$ – jak dla II klasy jakości). Stwierdza się również nieznaczną ilość detergentów w wodzie ($0,06 \text{ mg/dm}^3$). Woda charakteryzuje się zwiększoną zawartością fluorków ($1,1 \text{ mg/dm}^3$ – powyżej średniego tła hydrogeochemicznego dla Polski). Pod względem bakteriologicznym nie budzi zastrzeżeń. Woda do picia nadaje się po uzdatnieniu.

4.5. Wody powierzchniowe

Badany teren położony jest w całości w dorzeczu Warty. Główną rzeką gminy jest Czarna Struga Bawół, która składa się z dwóch strug źródłowych o tej samej nazwie. Czarna Struga lewa (Bawół) bierze początek poza obszarem gminy w okolicach Podzborowa na wysokości ok. 119,0 m.n.p.m. Czarna Struga prawa stanowi niewielki dopływ o długości 55,9 km. Ok. 30% zlewni pokrywają lasy. Pozostałe cieki mają charakter okresowy i nie mają istotnego znaczenia. Wymienione cieki charakteryzuje śnieżno-deszczowy ustrój zasilania z jednym maksimum i jednym minimum w roku. Kulminacje stanów występują na ogół pomiędzy lutym i kwietniem, po czym stany wody i przepływy wyraźnie się zmniejszają. Coroczne zalewy ograniczają się głównie do podtapiania użytków zielonych w dolinach. W corocznym przebiegu stanów wody wyraźnie zaznacza się dominacja stanów niskich.

Czarna Struga na terenie gminy Grodziec jest nieuregulowana i ma charakter jarowy tworząc przy tym liczne zakola i meandry. Powierzchnia zlewni Czarnej Strugi Bawół wynosi 198,5 km², natomiast powierzchnia Czarnej Strugi prawej wynosi 139,5 km². Na granicy gminy w msc. Biskupice zlewnia Czarnej Strugi wynosi 370,0 km². Średni spadek doliny cieku wynosi 0,96‰, natomiast średni spadek cieku 0,774‰.

Na długości cieku występują urządzenia piętrzące. Zlokalizowane są w miejscowościach:

- Biskupice- jaz betonowy,
- Grodziec – jaz kołowy na kompleksie użytków zielonych,
- Biskupice- stopień betonowy z możliwością piętrzenia wody szandorami.

Obszar gminy pozbawiony jest większych naturalnych zbiorników wodnych – występują jedynie niewielkie oczka wodne.

W okolicach miejscowości Grodziec znajduje się 11 ha stawów rybnych oraz 9 ha we wsi Biskupice. Obecnie eksploataowanie ich zostało zaniechane .

Analizując wody powierzchniowe należy nadmienić, że omawiana gmina ma najdłuższą sieć rowów szczegółowych spośród gmin byłego woj. konińskiego (wg ewidencji RO WZMiUW Konin 229,3 km). Rowy odprowadzają większość wód powierzchniowych z gminy.

Jeśli chodzi o stan czystości wód powierzchniowych to nie jest on zadowalający.

Na całej długości Czarnej Strugi utrzymują się ponadnormatywne stężenia substancji biogennych (azotyny i fosforany), substancji łatworozkładalnych oraz miano Coli. Stan sanitarny rzeki nie wykazuje poprawy na przestrzeni ostatnich lat – tezę tę potwierdzają wyniki badań z 1998, 1990, 2000 oraz 2001 roku. Natomiast wartości substancji biogennych uległy pogorszeniu z II i III klasy czystości do wartości ponadnormatywnych w stosunku do roku 1998.

Ze względu na typowo rolniczy charakter zlewni dużym źródłem zanieczyszczenia wód są spływy z pól oraz zanieczyszczenia pochodzenia rolniczego.

4.6. Powietrze

W związku z tym, że na terenie gminy Grodziec nie ma uciążliwych zakładów przemysłowych emisja zanieczyszczeń do atmosfery nie stanowi dużego zagrożenia dla środowiska. Emitowane zanieczyszczenia pochodzą głównie z lokalnych kotłowni oraz ogrzewania mieszkań. Większość domów ogrzewana jest węglem i właśnie tzw. „niska emisja” wpływa na stan powietrza atmosferycznego w gminie.

Porównując stan powietrza na terenie omawianej gminy w stosunku do pozostałych na terenie powiatu konińskiego parametry w gminie Grodziec kształtują się bardzo korzystnie. Niemniej ze względu na walory krajobrazowe, planowany rozwój agroturystyki należałoby dążyć do stopniowego eliminowania węgla na korzyść paliw ciekłych (oleju opałowego) oraz gazu.

4.7. Środowisko przyrodnicze

Gmina Grodziec ze względu na największą lesistość wśród gmin powiatu konińskiego posiada bardzo duże bogactwo szaty roślinnej jak i różnorodność gatunków świata zwierzęcego. Znaczna część lasów powstała w wyniku zalesiania gruntów nieprzydatnych dla rolnictwa. Ma to wpływ na strukturę wiekową – przeważają drzewostany młodsze (do 40 lat), które zajmują ok. 50% ogółu lasów.

Podstawowym gatunkiem lasotwórczym jest sosna, która stanowi 80% wszystkich drzewostanów. Dalsze miejsca zajmują olsza, dąb, brzoza i świerk. Największe walory przyrodniczo krajobrazowe stanowią lasy położone w zachodniej części gminy będące częścią „Pyzderskiego obszaru krajobrazu chronionego” Pozostały obszar nie jest chroniony pod względem przyrodniczym.

Niemniej nie brak na terenie gminy obszarów o lokalnych wartościach środowiska Wymienić tu należy:

- Główny i najcenniejszy z punktu widzenia przyrodniczego, biotop obszaru gminy Grodziec w postaci licznych torfowisk przejściowych, położonych w obrębie Bagna Kozak obejmujących m.in. część doliny głównego cieku gminy – rz. Czarnej Strugi i jej dopływu Strugi Bawół. Użytkowanie rolnicze tych obszarów ogranicza się głównie do gospodarki łąkowo-pastwiskowej charakteryzującej się niską intensywnością produkcji.
- Występujące na terenie całej gminy sztucznie zalesione wydmy śródlądowe, najwyraźniej wyodrębnione w zachodniej i południowej części gminy.
- Doliny Czarnej Strugi oraz Czarnej Strugi Bawół z kompleksami leśnymi w południowej części gminy,

- Rozszerzony fragment doliny Czarnej Strugi we wschodniej części gminy zagospodarowany przez podmokłe łąki pełniące funkcję retencyjną,
- Stanowiska roślinności bagiennej zlokalizowane w lasach. Występuje tutaj bagno zwyczajne podlegające ochronie gatunkowej oraz liczne stanowiska rosiczki, która też jest rośliną chronioną.

Obszary te położone są w rejonie siedziby Nadleśnictwa Grodziec i należałoby uznać je za rezerwaty przyrody.

Szata roślinna pozostałej (rolniczej) części gminy to roślinność urządzona. Zajmuje ona przede wszystkim ekosystemy pól uprawnych i sadów. W Grodźcu na uwagę zasługuje park o pow. ok. 11 ha w zespole pałacowym z wieloma pomnikami przyrody oraz park w zespole dworskim w Biskupicach. Na terenie gminy występuje ponadto kilkanaście pomników przyrody w postaci dębów szypułkowych, bezszypułkowych, lipy drobnolistnej, alei grabowej. Poza tym liczne zadrzewienia występują na nieczynnych cmentarzach ewangelicko-augsburskich (stary Borowiec, Konary, Nowe Grądy, Stare Grądy, Wielolęka) oraz cmentarzach rzymsko-katolickich (Grodziec, Królików).

Uzupełnieniem roślinności gminy są liczne zadrzewienia przydrożne, przywodne i śródpolne, łąki, sady oraz przydomowe ogrody. W krajobrazie rolniczym zieleń ta pełni zarówno funkcje krajobrazowo-estetyczną jak i ekologiczną korzystnie wpływając na mikroklimat oraz walory użytkowe środowiska rolniczego.

Typ szaty roślinnej na terenie gminy ma duży wpływ na gatunki zwierząt, które występują na tym terenie. Rolę naturalnych refugium dla rodzimych przedstawicieli dzikiej fauny pełnią: tereny podmokłe w dolinach rzecznych w odniesieniu do gatunków związanych z obszarami zalewowymi do których zaliczają się m.in. ptaki z rzędu siewkowych – uznane za grupę zagrożoną wyginięciem w skali całego kontynentu oraz zalesione wydmy w stosunku do gatunków związanych z większymi i zróżnicowanymi wiekowo kompleksami leśnymi, wśród których znajdują się m.in. pszczołojad, myszołów, jelenie, dziki i borsuki.

Nie bez znaczenia ma także dominujący w gminie Grodziec sposób zagospodarowania terenu jako grunty orne. Rolniczy charakter gminy (o znacznym stopniu rozdrobnienia) stwarza dogodne warunki bytowania dla gatunków roślin i zwierząt przystosowanych do bytowania w agrocenozach, a stanowiących w skali kontynentu element zanikających – np.

zbiorowiska chwastów polnych, populacje wróblaków polnych: potrzescza, skowronka, świergotka polnego itp.

Na polach wyróżnić można bażanty i kuropatwy, które potrzebują do bytowania pól uprawnych z małymi kępami lasów i zadrzewień, które występują na całej powierzchni gminy. Na omawianym obszarze spośród licznej fauny ptaków wyróżnić można oprócz gatunków pospolitych skupiska ptaków wodno-błotnych – głównie w dolinie rzeki, oraz oczek wodnych i bagien.

Rejony bardziej przesuszone, z co najwyżej krótkookresowym stanem podwyższonego uwilgocenia, zajmowane są przez zbiorowiska typowe dla krajobrazu rolniczego o niskiej intensywności. Konsekwencją bogactwa siedliskowego jest duża różnorodność faunistyczna najsilniej wyrażająca się w bogactwie ptaków, które reprezentowane są przez liczne gatunki, w tym rzadkie i ginące (m.in.: bąk, bączek, perkozy: dwuczuby, zausznic, perkozek i rdzawoszyi, kokoszka, kropiatka i zielonka). Zarośla i szuwary są miejscem występowania ptaków wróblowych (trzciniak, wąsatka, trzcinniczek, brzęczka, rokitniczka, świreszczak i łożówka). Pobrzeża zadrzewień i starszych zakrzewień są miejscem występowania żurawia, remiza i ortolana. Natomiast tereny otwarte, w szczególności turzycowiska i łąki wilgotne, są siedliskami dla wodniczki oraz derkacza, kszyka, rycyka, brodziec krawawodziobego i kulika wielkiego – gatunków ptaków zaliczanych do najbardziej zagrożonych wyginięciem w skali Europy.

Plązy reprezentowane są przez wszystkie gatunki występujące na niżu Polski z ropuchą paskówką i traszką grzebieniastą włącznie. Najliczniejszym przedstawicielem gadów jest zaskroniec oraz jaszczurka zwyczajna, choć spotkać można także jaszczurkę żyworodną i żmiję zygzakowatą.

Ssaki tego obszaru także stanowią pełną reprezentację fauny niżowej części Polski. Na uwagę zasługuje fakt pojawiania się tutaj łosi, dla których jednakże obszar ten nie stanowi stałej ostoi.

Bezkręgowce są najsłabiej poznaną grupą zwierząt, tym niemniej z całą pewnością występują tutaj m. in. tygryski paskowane – bodaj najpiękniejsze krajowe pająki oraz kilka gatunków ważek i obie świtezianki – związane ze strefą brzegową zbiorników wodnych i terenami otwartymi

4.8. Formy ochrony przyrody

W celu ochrony lokalnych cech krajobrazu, jego przyrodniczej i rekreacyjnej roli w 1986 r. uchwałą Wojewódzkiej Rady Narodowej w Koninie utworzono Pyzdrowski Obszar

Chronionego Krajobrazu, który swoim zasięgiem obejmuje zachodnią część gminy Grodziec i ma na celu ochronę charakterystycznych dla tej części byłego województwa konińskiego cech krajobrazu oraz ich funkcji rekreacyjnej i turystycznej, przy możliwie najmniejszym ograniczaniu działalności człowieka.

W Grodźcu na uwagę zasługuje park o pow. ok. 11 ha w zespole pałacowym z wieloma pomnikami przyrody oraz park w zespole dworskim w Biskupicach. Na terenie gminy występuje ponadto kilkanaście pomników przyrody w postaci dębów szypułkowych, bezszypułkowych, lipy drobnolistnej, alei grabowej. Poza tym liczne zadrzewienia występują na nieczynnych cmentarzach ewangelicko-augsburskich (stary Borowiec, Konary, Nowe Grądy, Stare Grądy, Wielołęka) oraz cmentarzach rzymsko-katolickich (Grodziec, Królików). Występują ponadto zabytki archeologiczne w postaci:

- Osady wielokulturowej w miejscowości Biała pochodzącej z epoki neolitu poprzez kulturę łużycką i przeworską do wczesnego średniowiecza,
- Grodzisko stożkowate – stanowisko archeologiczne w msc. Biskupice,
- Grodzisko stożkowate średniowieczne „OKOP”, osady wielokulturowe od neolitu do wczesnego średniowiecza - w msc. Królików

Na terenie gminy znajdują się objęte ochroną prawną użytki ekologiczne. Są to głównie śródleśne bagna, torfowiska i łąki. W okolicach miejscowości Grodziec użytki ekologiczne zostały poddane pod ochronę prawną Rozporządzeniem Nr 26 Wojewody Konińskiego z dnia 30.10.1997r.

Gmina Grodziec posiada cenne pod względem przyrodniczym tereny, gdzie planuje się utworzenie rezerwatów przyrody. Planuje się utworzenie następujących rezerwatów:

„ CIŚWICKIE BAGNA”

Całkowita powierzchnia „Ciświckiego Bagna”- projektowanego rezerwatu przyrody wynosi 32,27 ha. Rezerwat jest miejscem występowania jedynej w byłym województwie konińskim i prawdopodobnie najliczniejszej w kraju zwartej populacji długosza królewskiego (*Osmunda regalis*). Na terenie rezerwatu paproć ta tworzy 470 kęp, z których bardzo liczne wytwarzają liście zarodnikowe.

Do ściśle chronionych, a występujących na terenie rezerwatu roślin należą (poza długoszem królewskim) widłak jałowcowaty (*Lycopodium annotinum*), rosiczka okrągłolistna (*Drosera rotundifolia*), storczyk szerokolistny (*Orchis latifolia*). Na obszarze rezerwatu

stwierdzono obecność 23 zespołów roślinnych zagrożonych w Wielkopolsce i wymagających ochrony.

„Ciświckie Bagna” są miejscem występowania i rozrodu 11 gatunków owadów prawnie chronionych, 7 gatunków ściśle chronionych płazów i 3 gatunków chronionych gadów.

Występuje tutaj również wiele gatunków ptaków i ssaków prawnie chronionych. Rezerwat jest ważną i spokojną ostoją jeleni, dzików i saren. W granicach rezerwatu znajdują się bagna o powierzchni 9,05 ha oraz drzewostany na siedliskach o powierzchni 22,37 ha.

„WEŁNIANKOWY MSZAR”

Całkowita powierzchnia „Wełniankowego Mszaru”- projektowanego rezerwatu przyrody wynosi 73,85 ha.

„Wełniankowy Mszar” jest częścią Bagna Kozak – jest to leśny fragment przyrodniczo ważnego, częściowo wykorzystanego rolniczo obszaru i odgrywającego rolę regulatora poziomu wód ,będącego jednocześnie tętniącym życiem naturalnym zbiornikiem retencyjnym. W granicach rezerwatu przyrody znajdują się bagna, a drzewostany porastają siedliska Oles jesionowy, Oles, Las mieszany wilgotny, Bór mieszany wilgotny, Las mieszany świeży i Bór mieszany świeży.

Występują tu cenne i ginące zbiorowiska roślinne. Wśród zinwentaryzowanych gatunków roślin stwierdzono 4 gatunki ściśle chronione: rosiczkę okrągłolistną (*Drosera rotundifolia*), Bluszcz pospolity (*Hedera helix*), storczyk szerokolistny (*Orchis latifolia*), kruszczyk szerokolistny (*Epipactis latifolia*) oraz 12 gatunków porostów znajdujących się na liście ściśle chronionych.

Świat zwierząt jest m.in. reprezentowany przez 14 gatunków owadów prawnie chronionych, 8 gatunków płazów ściśle chronionych, 3 gatunki gadów oraz wiele gatunków ptaków i ssaków.

„Wełniankowy Mszar” jest bezpieczną ostoją dużych ssaków. Stale występują tutaj jeleni, dzik i sarna. Największym bogactwem „Wełniankowego Mszaru” jest nieskażona woda.

4.9. Odpady

Gospodarka odpadami na terenie gminy jest w trakcie porządkowania, gmina należy do Związku Międzygminnego „Koniński Region Komunalny”. Członkowie regionu zgodnie ze statutem mają możliwość korzystania ze składowiska odpadów w Koninie. Gmina Grodziec

nie posiada własnego wysypiska, należałoby upowszechnić selektywną zbiórkę odpadów wśród ludności. Na terenie gminy powstają następujące rodzaje odpadów:

- 02 – z rolnictwa, sadownictwa, upraw hydroponicznych, rybołówstwa, leśnictwa, łowiectwa oraz przetwórstwa żywności (podgrupy: 02 02, 02 04, 02 07),
- 03 – z przetwórstwa drewna oraz z produkcji płyt i mebli, masy celulozowej, papieru i tektury (podgrupa: 03 01),
- 10 – z procesów termicznych (podgrupa: 10 01),
- 12 – z kształtowania oraz fizycznej i mechanicznej obróbki powierzchni metali i tworzyw sztucznych (podgrupa: 12 01),
- 13 – oleje odpadowe i odpady ciekłych paliw /z wyłączeniem olejów jadalnych oraz grup 05, 12 i 19/ (podgrupy: 13 02, 13 05),
- 15 – odpady opakowaniowe; sorbenty, tkaniny do wycierania, materiały filtracyjne i ubrania ochronne nieujęte w innych grupach (podgrupa: 15 01),
- 16 – odpady nieujęte w innych grupach (podgrupy: 16 01, 16 02, 16 06),
- 17 – z budowy, remontów i demontażu obiektów budowlanych oraz infrastruktury drogowej /włączając glebę i ziemię z terenów zanieczyszczonych/ (podgrupy: 17 02, 17 04),
- 18 – medyczne i weterynaryjne (podgrupa: 18 01),
- 20 – odpady komunalne łącznie z frakcjami gromadzonymi selektywnie (podgrupy: 20 01, 20 02, 20 03).

5. OCHRONA ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO

5.1. Zagrożenia wód podziemnych

Zanieczyszczenie wód podziemnych w największym stopniu zależy od głębokości zalegania oraz izolacji poziomu wodonośnego od powierzchni terenu oraz od lokalizacji potencjalnych źródeł zanieczyszczeń. Najbardziej zagrożone w gminie Grodziec, podobnie jak w całym kraju, są wody gruntowe w obrębie czwartorzędowego poziomu wodonośnego.

Dobre właściwości filtracyjne skał słabo izolujących poziom wodonośny stwarzają warunki do migracji zanieczyszczeń z powierzchni terenu. Wody wgłębne, lepiej izolowane od powierzchni, charakteryzują się dobrą jakością. Zanieczyszczenie wód podziemnych może mieć charakter nieodwracalny, dlatego też ich ochrona ma znaczenie priorytetowe.

Głównymi zagrożeniami dla jakości wód podziemnych w gminie są:

- zanieczyszczenia obszarowe, których głównym źródłem jest rolnictwo (niewłaściwe stosowanie gnojowicy, nawozów sztucznych, środków ochrony roślin),
- nieprawidłowe metody pozbywania się ścieków (rozsączkowanie nie oczyszczonych ścieków w gruncie lub świadome zakładanie nieszczelnych szamb),
- nielegalne składowiska odpadów,
- działalność gospodarcza,

Polska zaliczana jest do krajów o ubogich zasobach wodnych. Wielkość zasobów wód powierzchniowych jest zmienna, zarówno w skali roku, jak i wielolecia. Niskie parametry retencjonowania wezbrań utrudniają zagospodarowanie wód powierzchniowych. Podstawowy wpływ na stan zasobów wodnych ma ich pobór i wykorzystanie do odprowadzania ścieków.

W gminie Grodziec korzysta się dla zaopatrzenia ludności i gospodarki wyłącznie z wód podziemnych. Nie ma zasobów wód powierzchniowych, które można by wykorzystać do tych celów.

W strategii zrównoważonego rozwoju Gminy Grodziec za ważne kierunki działań uznano między innymi:

- kontynuację wodociągowania gminy – pobudowanie wodociągów we wsiach Bystrzyca, Nowa ciświca i Stara Ciświca oraz Czarnybród, Stare Grądy i Nowe Grady. Program przewiduje realizację inwestycji do 2005 roku.

5.2. Zagrożenia wód powierzchniowych

Na jakość wód powierzchniowych wpływają uwarunkowania naturalne: warunki klimatyczne, hydrograficzne, tempo przebiegu procesów biohydrochemicznych w wodach (tzw. zdolność samooczyszczania się wód), presje antropogeniczne. W ostatnich latach oddziaływanie źródeł przemysłowych uległo istotnemu ograniczeniu. Poważnym czynnikiem obniżającym jakość wód w gminie Grodziec są:

- spływy powierzchniowe z terenów wiejskich,
- nieoczyszczone ścieki komunalne odprowadzane do odbiorników systemami kanalizacyjnymi i rowami melioracyjnymi,
- wody opadowe, zakwaszenie opadów,
- dzikie składowiska odpadów,

Gmina nie posiada oczyszczalni ścieków, istnieją jedynie trzy oczyszczalnie typu „Bioblok” przy szkołach. Poziom zwodociągowania wsi wynosi ok. 60%.

Jeśli chodzi o stan czystości wód powierzchniowych to nie jest on zadawalający. Jedyna rzeka Czarna Struga (Bawół) prowadzi wody pozaklasowe. Czarna Struga to lewobrzeżny dopływ Warty – wpada do niej w 373,7 km, na wysokości 75 m.n.p.m. Są to dwie strugi źródłowe o tej samej nazwie. Zlewnie pokrywają gliny zwałowe i piski lodowcowe poniżej Stawiszyna przeważają piaski tarasowe zwymdione. Największą część zlewni zajmują pola uprawne, natomiast lasów jest stosunkowo niewiele.

Na całej długości rzeki utrzymują się ponadnormatywne stężenia substancji biogenych (azotyny i fosforany), substancji łatworozkładalnych oraz miano Coli. Stan sanitarny rzeki nie wykazuje poprawy na przestrzeni ostatnich lat – tezę tę potwierdzają wyniki badań z 1998, 1990, 2000 oraz 2001 roku. Natomiast wartości substancji biogenych uległy pogorszeniu z II i III klasy czystości do wartości ponadnormatywnych w stosunku do roku 1998.

Ze względu na typowo rolniczy charakter zlewni dużym źródłem zanieczyszczenia wód są spływy z pól oraz zanieczyszczenia pochodzenia rolniczego. Część zlewni, położonej na zachód od Grodzca znajduje się w granicach pyzderskiego obszaru krajobrazu chronionego, natomiast północna część zlewni (od punktu ujściowego w Trąbczynie do Warty) w Nadwarciańskim Parku Krajobrazowym (obszar poza granicami gminy Grodziec).

Badania wykazały pozaklasowy charakter, na całej długości badanej rzeki oraz jej dopływu ze względu na zanieczyszczenia fizyczno-chemiczne jak i bakteriologiczne.

Wśród zanieczyszczeń fizyczno-chemicznych rzekę dyskwalifikowały związki biogenne i związki organiczne. Pozanormatywne przekroczenia w biogenach, we wszystkich przekrojach pomiarowych występowały w fosforze ogólnym i azocie azotynowym. W górnym odcinku rzeki powyżej i poniżej Stawiszyna utrzymywały się również pozanormatywne stężenia fosforanów i azotu ogólnego, natomiast w przekroju Królików - azotu ogólnego. Przekroczenia we wszystkich wskaźnikach biogenych wystąpiły na badanym odcinku Czarnej Strugi (prawej).

Substancje organiczne były poza normą ze względu na wartość wskaźnika BZT₅ na odcinkach przyujściowych. W górnym i środkowym odcinku rzeki wskaźnik ten utrzymywał się na poziomie II klasy.

Znaczna ilość ścieków jest gromadzona w zbiornikach bezodpływowych lub dołach chłonnych. Ścieki ze zbiorników wywożone są na pola, do lasów i do cieków wodnych (drastycznie pogarszając ich czystość), zamiast do punktów zlewnych oczyszczalni ścieków w sąsiednich gminach.

Zanieczyszczenia wielkoobszarowe transportując substancje mineralne z terenu zlewni, są odprowadzane poprzez wody roztopowe, opadowe i infiltracyjne na całej długości rzeki. Doprowadza to do nadmiernego wzbogacania wód w substancje biogenne. Przeżyźnienie wód powoduje nadmierny rozwój organizmów, a ich masowy rozkład obniża parametry biochemiczne wód, zagrażając często organizmom wodnym.

Gmina posiada opracowany program gospodarki ściekowej. Program przewiduje:

- budowę zbiorczego systemu kanalizacyjnego, który obejmie wszystkie większe miejscowości liczące powyżej 150 mieszkańców oraz mniejsze miejscowości położone w pobliżu
- budowę zbiorczej oczyszczalni ścieków zlokalizowanej w msc. Tartak.

Docelowa średnia dobową przepustowość oczyszczalni wyniesie 437 m³/d (w miarę sukcesywnego podłączania dalszych miejscowości 500 m³/d).

Dla gminy najważniejsze będzie zapewnienie środków finansowych na realizację przedsięwzięcia. Inwestycja jest jednak niezbędna zarówno ze względu na zły stan sanitarny wód powierzchniowych jak również zapewnienie rozwoju gminy w zakresie turystyki oraz rolnictwa ekologicznego. Dalsza degradacja środowiska możliwości te ograniczy do minimum.

5.3 Gospodarowanie energią

Globalne problemy ekologiczne świata – niekorzystne i zbyt szybkie zmiany klimatu, zakwaszenie opadów atmosferycznych oraz degradacja chemiczna gleb związane są ze wzrostem emisji dwutlenku węgla, dwutlenku siarki, tlenków azotu. Głównym antropogenicznym źródłem emisji tych gazów jest spalanie paliw, głównie dla celów energetycznych. Poziom zużycia energii jest stymulowany przez przemysł i gospodarstwa domowe. Relatywnie wysoki udział Polski w emisji gazów cieplarnianych ma swoje źródło w strukturze wykorzystywanych nośników energii. Mimo, że w ostatnich latach uległa ona istotnej poprawie, to jednak wciąż jeszcze dominującym pierwotnym źródłem energii jest węgiel kamienny.

Problemy te charakterystyczne są także dla gminy Grodziec. Nakłada się na nie jeszcze problem emisji zanieczyszczeń z procesów spalania w sektorze komunalno-bytowym, gdzie głównie ze względu na wysokie ceny oleju opałowego i brak sieci gazowej w ogrzewaniu przeważa jako paliwo węgiel kamienny. W efekcie w sezonie grzewczym następuje wzrost emisji pyłowo-gazowej na terenach zabudowy zagrodowej i mieszkaniowej,

gdzie poszczególne gospodarstwa posiadają odrębne ogrzewanie węglowe. Występują także kotłownie opalane olejem opałowym oraz gazem propan –butan, lecz są one nieliczne.

Biorąc pod uwagę niepokojące informacje naukowców na temat zmian klimatu, ważne jest, aby podejmować działania mające na celu zwiększenie efektywności wykorzystywania surowców energetycznych, głównie poprzez zmniejszenie energochłonności procesów produkcyjnych, zmianę struktury zużywanych paliw i przyjazne środowisku zachowanie konsumenckie (poprawa efektywności energetycznej, stosowanie źródeł energii przyjaznych środowisku). Pożądany jest także wzrost produkcji energii ze źródeł odnawialnych oraz bezemisyjnych. Racjonalne wykorzystanie energii ze spalania biomasy, promieniowania słonecznego, energii wiatru jest jednym z istotnych czynników zrównoważonego rozwoju przynoszącym wymierne efekty ekologiczne i ekonomiczne.

5.4. Gospodarka odpadami

Wytwarzane w wyniku działalności gospodarczej oraz w związku z bytowaniem człowieka odpady są jedną z najistotniejszych przyczyn zagrożeń środowiska, wpływając negatywnie nieomal na wszystkie jego komponenty. Dlatego też ważne są działania mające na celu ograniczenie ilości powstających odpadów, ich zagospodarowanie, bezpieczne dla środowiska ich magazynowanie, zbieranie i unieszkodliwianie, zmierzające do przeciwdziałania zanieczyszczeniu środowiska odpadami.

Gospodarka odpadami na terenie gminy nie jest uporządkowana. Z racji przynależności do Związku Międzygminnego „Koniński Region Komunalny” odpady z terenu gminy wywożone są na składowisko w Koninie. Należałoby zastanowić się nad budową punktu gromadzenia odpadów oraz upowszechnienia selektywnej zbiórki odpadów. Jest to bardzo ważne tym bardziej, że w okolicznych lasach oraz w różnych miejscach na terenie gminy tworzone są „dzikie wysypiska śmieci” , co stanowi duże zagrożenie dla środowiska.

6. OKREŚLENIE PRIORYTETÓW EKOLOGICZNYCH W GMINIE

6.1. Rozwój infrastruktury w zakresie oczyszczania ścieków

Gmina Grodziec jest w części zwodociągowana, brak jest natomiast kanalizacji sanitarnej i oczyszczalni ścieków.

Ścieki gromadzone są w zbiornikach bez-odpływowych, byłych studniach kopanych lub dołach chłonnych. Wylewane są do cieków, odprowadzane do drenowań, wylewane na pola i

do lasów. Efektem niewłaściwej gospodarki ściekowej jest zły stan czystości rzek oraz innych cieków wodnych.

Należy dążyć do szybkiego uregulowania sprawy gospodarki wodno-ściekowej i budowy gminnej oczyszczalni ścieków.

6.2. Spójny system gospodarowania odpadami

Generalnie wytwarzamy coraz większe ilości odpadów, również na terenach wiejskich. Gminy nie mają pełnej orientacji o ilości wytwarzanych, zbieranych, odzyskiwanych i unieszkodliwianych odpadów komunalnych. Mimo stworzenia podstaw zbiórki odpadów niebezpiecznych występujących w strumieniu odpadów komunalnych, odpady niebezpieczne zbierane są łącznie z komunalnymi. Nie jest właściwie zorganizowana zbiórka zwłok zwierzęcych. Niewłaściwie unieszkodliwiane są odpady azbestowe (eternit). Dominuje unieszkodliwianie odpadów komunalnych poprzez składowanie, a część istniejących składowisk odpadów nie spełnia wymogów ochrony środowiska.

Należałoby dążyć do stworzenia spójnego (z innymi gminami powiatu) systemu gospodarki odpadami.

6.3. Zwiększenie lesistości powiatu i ochrona istniejących lasów

Mimo dużego zainteresowania rolników zalesieniami gruntów, zrealizowane zadania w zakresie zalesień nie są satysfakcjonujące ze względu na małe limity zalesień przyznawane przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa. Gmina posiada najwyższą lesistość powiecie, jednak ze względu na wypadanie z upraw słabych gleb zalesianie należałoby kontynuować.

6.4. Rozwój rolnictwa ekologicznego

Gmina posiada wysokie walory krajobrazowe, mała jest uciążliwość komunikacyjna oraz nie występują zagrożenia związane z dużym przemysłem. Istnieją więc doskonałe warunki do rozwoju rolnictwa ekologicznego oraz agroturystyki. Potrzebne jest wsparcie tego typu działalności ze strony władz administracyjnych gminy.

6.5. Rozwój turystyki i tworzenie bazy turystycznej

Warunki naturalne gminy pozwalają na stworzenie na terenie gminy bazy turystycznej z wykorzystaniem obiektów po opuszczonych gospodarstwach. Czyste powietrze, duża lesistość, położenie z dala od zgiełku miejskiego to naturalne atuty gminy, które należałoby wykorzystać.

6.6. Respektowanie przepisów prawa ekologicznego

W związku z dostosowaniem prawa polskiego do wymogów UE zmieniono zupełnie przepisy. Nowe prawo ekologiczne nakłada na wszystkich użytkowników środowiska i administrację nowe zadania (np. nowy rodzaj pozwoleń na korzystanie ze środowiska – pozwolenie zintegrowane). Prawo to trzeba znać i w pełni je respektować.

7. CELE I PRIORYTETOWE DZIAŁANIA EKOLOGICZNE W GMINIE GRODZIEC

7.1. Uwarunkowania wewnętrzne gminy

W celu głębszej analizy szans i możliwości gminy w zakresie realizacji założonych celów w zakresie poprawy stanu środowiska omówione zostaną mocne jak i słabe strony gminy w tym zakresie. Pod uwagę wzięto problemy dotyczące podstawowych komponentów środowiska zarówno od strony wewnętrznych działań gminy jak i jej uwarunkowań zewnętrznych.

Mocne strony	Słabe strony
Zasoby i jakość wód	
- dobra jakość wód podziemnych w utworach kredy górnej - wystarczające zasoby wód powierzchniowych	- niska jakość wód powierzchniowych, - obniżanie poziomu płytkich wód podziemnych i niekorzystne wodne warunki glebowe na niektórych terenach, - brak zbiorników retencyjnych
Gospodarka wodno - ściekowa	
- dość wysoki stopień zwodociągowania, - możliwość skorzystania z funduszy pomocowych i strukturalnych oraz innych zewnętrznych środków finansowych	- słaby rozwój małej retencji, - brak kanalizacji, - brak oczyszczalni ścieków - nieprawidłowa gospodarka ściekami
Powierzchnia ziemi	
- niski stopień degradacji powierzchni ziemi, - dobre warunki geotechniczne na większości terenów.	- przewaga gleb niskich klas bonitacyjnych, - obniżona jakość gleb w wyniku zakwaszenia.
Zasoby przyrody	
- wysokie walory przyrodnicze i objęcie ochroną prawną części gminy (obszar krajobrazu chronionego) - zaangażowanie organizacji w prowadzenie racjonalnej gospodarki łowieckiej,	- brak koncepcji zagospodarowania Doliny Czarnej Strugi - mały zasób zwierzyny łownej i systematyczny spadek pogłowia zwierzyny, - lokalnie nadmierna penetracja cennych

- systematyczne zalesianie nieużytków.	przyrodniczo terenów.
<i>Surowce</i>	
- udokumentowane zasoby węgla brunatnego	- brak złóż kruszywa grubego,
<i>Powietrze</i>	
- dobra jakość powietrza, - niska uciążliwość zakładów produkcyjnych	- niewykorzystanie energii ze źródeł odnawialnych, - niekorzystna struktura paliw w systemach grzewczych, - brak gazyfikacji gminy
<i>Gospodarka odpadami</i>	
- rozwijanie selektywnej zbiórki odpadów komunalnych, - przynależność do Związku Międzygminnego „Koniński Region Komunalny”	- składowanie jako dominujący sposób unieszkodliwiania odpadów, - brak systemu zbierania zwłok zwierzęcych, odpadów niebezpiecznych występujących w strumieniu odpadów komunalnych, - składowanie odpadów na tzw. „dzikich wysypiskach”, - brak gminnego punktu gromadzenia odpadów
<i>Gospodarowanie zasobami środowiska</i>	
- dobra kadra pracująca w administracji	- niski stan świadomości ekologicznej społeczeństwa, - zmieniające się przepisy prawa ekologicznego, - brak umiejętności pozyskiwania środków z funduszy UE, - złe warunki bytowe i bieda wśród części społeczeństwa, - niski budżet gminy, - słabe wyposażenie w odpowiedni sprzęt informacyjny.

7.2. Uwarunkowania zewnętrzne gminy

Szanse	Zagrożenia
- integracja z UE i wpływ środków pomocowych i strukturalnych, - regulacje ogólnokrajowe i międzynarodowe zobowiązujące do podniesienia jakości środowiska, - proces decentralizacji zarządzania środowiskiem,	- niedostateczna świadomość ekologiczna społeczeństwa, decydentów, przedsiębiorców, - brak spójnych rozwiązań instytucjonalnych w zakresie ochrony środowiska, - brak umiejętności pozyskiwania środków

- postęp technologiczny, - korzystne warunki środowiska do wdrażania programów rolno-środowiskowych, - wzrastające zainteresowanie terenami przyrodniczo cennymi, - popyt w krajach UE oraz w Polsce na żywność produkowaną metodami ekologicznymi.	- z funduszy UE, - słaba współpraca z sąsiednimi gminami, - kłopoty z uzyskaniem środków finansowych z krajowych źródeł finansowych, - zły system finansowy gmin,
--	--

7.3. Działania priorytetowe

Na podstawie analizy Polityki ekologicznej państwa, „Programu ochrony środowiska woj. wielkopolskiego”, „Strategii rozwoju powiatu konińskiego”, projektu Programu ochrony środowiska powiatu konińskiego, „Strategii zrównoważonego rozwoju gminy Grodziec” oraz zidentyfikowanych mocnych i słabych stron, szans i zagrożeń wynikających z diagnozy sytuacji ekologicznej w gminie Grodziec ustalono, iż nadrzędnym celem działań ekorozwojowych, które należy realizować w gminie jest cel nadrzędny określony w „Strategii zrównoważonego rozwoju gminy Grodziec.” tj.:

„Zrównoważony rozwój gospodarki gminy, który zapewni jej mieszkańcom odpowiednio wysoki poziom życia”

oraz cele główne tj.

1. Stworzenie prężnej gospodarki,
2. Wzrost poziomu życia mieszkańców gminy,
3. Zachowanie walorów środowiska naturalnego gminy.

Niniejsze opracowanie przedstawia zadania wynikające z nakreślonego celu dot. zachowania walorów środowiska naturalnego gminy wraz z omówieniem celów szczegółowych oraz możliwościami zadaniowymi i finansowaniem założeń programowych. Przedstawione zadania zostały szczegółowo skonsultowane zarówno z władzami administracyjnymi gminy jak również poddane konsultacji społecznej.

Przeprowadzono ankietowanie wybranych grup społecznych w celu wskazania najważniejszych zdaniem społeczeństwa potrzeb w zakresie inwestycji ekologicznych.

Wg wspomnianej powyżej strategii podstawowe cele szczegółowe w zakresie zachowania walorów środowiska naturalnego gminy to:

1. Rozwój rolnictwa ekologicznego,
2. Poprawa warunków sanitarnych w gospodarstwach rolnych,
3. Podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców gminy,

4. Ograniczenie zanieczyszczeń gleby, wody i powietrza

Realizacja celów szczegółowych wymaga podjęcia wielu działań, z których najważniejsze przedstawione są poniżej.

7.3.1. Cel szczegółowy: Rozwój rolnictwa ekologicznego,

Działania do roku 2010

- Zmiana kierunków produkcji rolnej,
- Przygotowanie i propagowanie propozycji produkcji ekologicznej,
- Działania na rzecz specjalizacji gospodarstw,
- Propagowanie i wspieranie rozwoju pracochłonnych kierunków produkcji rolnej,
- Propagowanie i wspieranie powstawania grup producenckich i innych form wspólnego prowadzenia działalności w rolnictwie,
- Propagowanie tworzenia gospodarstw agroturystycznych z rozwojem bazy noclegowej i gastronomicznej,

7.3.2. Cel szczegółowy: Poprawa warunków sanitarnych w gospodarstwach rolnych

Działania do roku 2010

- Budowa zbiorników na gnojowicę w gospodarstwach rolnych,
- Budowa przyzagrodowych oczyszczalni ścieków

7.3.3 Cel szczegółowy: Podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców gminy

Działania do 2010 roku:

- Prowadzenie w szkołach i przedszkolach zajęć dotyczących ochrony przyrody i ochrony środowiska naturalnego,
- Organizowanie imprez ekologicznych,
- Organizowanie szkoleń wyjaśniających wpływ działalności człowieka na środowisko,
- Organizowanie dla rolników kursów i szkoleń w zakresie zasad integracji z Unią Europejską,
- Wspieranie inicjatyw kulturalnych środowiska,

7.3.4. Cel szczegółowy: Ograniczenie zanieczyszczeń gleby, wody i powietrza

Działania do roku 2010

- Kontynuacja wodociągowania gminy,
- Realizacja programu kanalizacji sanitarnej wsi,
- Budowa oczyszczalni ścieków i kanalizacji sanitarnej w Grodźcu i innych miejscowościach,
- Gazyfikacja gminy,
- Racjonalne wykorzystanie energii ze źródeł odnawialnych,
- Modernizacja sieci elektroenergetycznych na terenie gminy,
- Budowa przyzgodowych oczyszczalni ścieków,
- Budowa zbiorników na gnojowicę,
- Upowszechnianie selektywnej zbiórki odpadów na terenie gminy.
- Likwidacja „dzikich wysypisk smieci”
- Propagowanie kompostowania bioodpadów,
- Określenie zasad realizacji inwestycji szczególnie uciążliwych na terenie gminy,

W związku z opracowywaniem programu przeprowadzone zostało ankietowanie wśród społeczeństwa w celu wskazania największych uciążliwości, wskazanie zagrożeń oraz określenia najważniejszych zadań do realizacji w celu poprawy stanu środowiska w gminie.

Ankiety wypełniło 18 osób. Wyniki przedstawiają się następująco:

Za najważniejsze inwestycje w zakresie ochrony środowiska uznano:

2. budowę oczyszczalni ścieków – 16 osób,
3. rozwiązanie problemu gospodarki odpadami w gminie – 12 osób,
4. konserwację obiektów zabytkowych – 8 osób,
5. dalsze wodociągowanie wsi – 7 osób,
6. edukację ekologiczną społeczeństwa – 5 osób,
7. kontynuowanie zalesiania nieużytków – 5 osób.

Za najważniejsze zagrożenie dla stanu środowiska w gminie uznano:

1. zanieczyszczanie lasów i rowów – 14 osób,
2. brak kanalizacji i oczyszczalni ścieków – 13 osób,
3. zanieczyszczanie odpadami – 9 osób,
4. zbyt mała świadomość społeczna – 9 osób,

5. zanieczyszczanie powietrza przez paleniska domowe – 8 osób,
6. „dzikie” wysypiska śmieci – 8 osób,
7. odprowadzanie zanieczyszczonych ścieków do wód i do ziemi – 8 osób.

Największa uciążliwość odczuwana jest w wyniku zanieczyszczania powietrza z kominów, zanieczyszczania ulic oraz braku terenów rekreacyjnych.

Na zadane pytanie o stan środowiska w gminie większość ankietowanych odpowiedziała: średni, tylko dwie osoby określiły ten stan jako dobry.

W zakresie zmian stanu środowiska w ciągu ostatnich 5 lat większość osób udzieliła odpowiedzi, że nie uległ on zmianie.

Ankiety wykazały, że większość osób nie wie gdzie wywożone są odpady z domów i gospodarstw, większość uważa także, że w gminie jest niewystarczająca informacja o sposobach zagospodarowania odpadów.

Podsumowując należy stwierdzić, że planując inwestycje należy położyć przede wszystkim nacisk na uregulowanie gospodarki wodno-ściekowej, problemu gospodarki odpadami jak również propagować zmianę czynnika grzewczego w istniejących kotłowniach. Duży nacisk należałoby położyć na likwidację tzw. „niskiej emisji”. Prowadzić edukację w zakresie wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych głównie spalania biomasy, energii słonecznej, energii wiatrowej.

Niniejsze opracowanie w następnym rozdziale przedstawia szczegółowy program zadaniowy dla gminy wraz z określeniem finansowania poszczególnych zadań w okresie do 2010 roku.

8. PROGRAM ZADANIOWY

Zgodnie z wytycznymi Ministerstwa Środowiska w sprawie opracowania programów ochrony środowiska w programie zadaniowym zapisano zadania gminy, szacując ich koszty. Nie uwzględniono kosztów administracyjnych, choć są one znaczne.

8.1. Cel główny: Zachowanie walorów środowiska naturalnego gminy.

8.1.1. Cel szczegółowy: Rozwój rolnictwa ekologicznego

L.p.	Zadanie	Termin realizacji	Realizatorzy, Instytucje odpowiedzialne	Źródła finansowania	Efekty	Uwagi
Lata 2004–2006 z perspektywą do 2010 r						

1	Zmiana kierunków produkcji rolnej	Proces ciągły od wejścia do UE	Zarząd Gminy Producenci	Producenci, Fundusze Strukturalne	Dostosowanie produkcji do warunków przyrodniczych, lepsza organizacja produkcji, wykorzystanie terenów o nieskażonym środowisku	
2	Przygotowanie i propagowanie propozycji produkcji ekologicznej	Proces ciągły j.w.	Zarząd Gminy Producenci	Producenci	j.w.	
3.	Działania na rzecz specjalizacji gospodarstw	Proces ciągły j.w.	Zarząd Gminy Producenci	Producenci	Dostosowanie gospodarstw do określonych potrzeb rynku, większa opłacalność, wykorzystanie warunków środowiskowych	
4.	Propagowanie i wspieranie rozwoju pracochłonnych kierunków produkcji rolnej	Proces ciągły j.w.	Zarząd Gminy Producenci	Producenci, Fundusze strukturalne	Zmniejszenie bezrobocia, nowe miejsca pracy	
5.	Propagowanie i wspieranie powstawania grup producenckich i innych form wspólnego prowadzenia działalności w rolnictwie	Proces ciągły od roku 2001	Zarząd Gminy Producenci	Producenci, Fundusze strukturalne, budżet państwa	Większa konkurencyjność, wspólne oddziaływanie na rynek, większe możliwości eksportowe	
6.	Propagowanie tworzenia gospodarstw agroturystycznych z rozwojem bazy noclegowej i gastronomicznej	Proces ciągły	Zarząd Gminy	Zainteresowani, Budżet gminy, Fundusze strukturalne	Wykorzystanie walorów krajobrazowych, rozwój turystyki, nowe miejsca pracy.	

8.1.2. Cel szczegółowy : Poprawa warunków sanitarnych w gospodarstwach rolnych

1.	Budowa zbiorników na gnojowicę w gospodarstwach rolnych	Proces ciągły	Rolnicy Zarząd Gminy WODR	Rolnicy Fundusze strukturalne	Poprawa warunków sanitarnych gospodarstwach, zmniejszenie wpływu gnojowicy na środowisko	
2.	Budowa przyzagrodowych oczyszczalni ścieków	Proces ciągły	Właściciele Zarząd Gminy WODR	Właściciele Fundusze strukturalne	Rozwiązanie problemu odprowadzania nieoczyszczonych ścieków do zbiorników wodnych i do ziemi	

8.1.3. Cel szczegółowy: Podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców gminy

1.	Prowadzenie w szkołach i przedszkolach zajęć dotyczących ochrony przyrody i ochrony środowiska naturalnego	Proces ciągły	Dyrektorzy szkół Zarząd Gminy	Budżet gminy	Większa świadomość ekologiczna dzieci i młodzieży	
2.	Organizowanie imprez ekologicznych, wystaw i szkoleń wykorzystania energii odnawialnej	Proces ciągły	Zarząd Gminy	Budżet gminy	Upowszechnienie zagadnień ochrony środowiska wśród społeczności	
3.	Organizowanie szkoleń wyjaśniających wpływ działalności człowieka na środowisko	Proces ciągły	Zarząd Gminy	Budżet gminy	Wzrost świadomości społeczeństwa	
4.	Organizowanie dla rolników kursów i szkoleń w zakresie zasad integracji z Unią Europejską	Proces ciągły	Rada Gminy WODR	Budżet gminy Środki pomocowe	Większa świadomość rolników na temat funkcjonowania gospodarstw w UE	
5.	Wspieranie inicjatyw	Proces	Rada	Budżet gminy	Upowszechnianie	

	kulturalnych środowiska	ciągły	Gminy Zarząd Gminy Dyrektorzy Szkół		kultury w gminie	
--	-------------------------	--------	---	--	------------------	--

8.1.4. Cel szczegółowy: Ograniczenie zanieczyszczeń gleby, wody i powietrza

L. p.	Zadanie	Termin realizacji	Realizatorzy	Źródła finansowania	Efekty	Szacunkowy koszt tys. zł
1.	Kontynuowanie wodociągownia gminy	Do 2006 roku	Zarząd Gminy Rada Gminy	Budżet gminy , SAPARD, fundusze strukturalne	Poprawa warunków życia	4.500
2.	Realizacja programu sanitacji wsi	Do 2010 roku	Zarząd Gminy Rada Gminy	Budżet gminy, środki UE, Fundusz Ochrony Środowiska	Poprawa stanu środowiska	6.370
3.	Budowa oczyszczalni ścieków w msc. Tartak (I i II etap)	Do 2006 roku	Zarząd Gminy Rada Gminy	Budżet gminy, środki UE, Fundusz Ochrony Środowiska	Poprawa jakości wód, poprawa warunków sanitarnych	3.600
4.	Budowa oczyszczalni przydomowych	Do 2010 roku	Właściciele	Właściciele, Fundusze strukturalne, Fundusz Ochrony Środowiska	j.w.	1.440
5.	Gazyfikacja gminy	Do 2010 roku	Zarząd Gminy Rada Gminy	Budżet gminy, WFOŚiGW	Poprawa stanu atmosfery	Brak danych
6.	Modernizacja sieci elektroenergetycznych na terenie gminy	Do 2010 roku	Zarząd Gminy Rada Gminy	Budżet gminy		Brak danych
7.	Upowszechnienie selektywnej zbiórki odpadów na terenie	Proces ciągły	U.G	Budżet gminy	Czyste środowisko	

	gminy					
8.	Likwidacja „dzikich wysypisk śmieci”	Proces ciągły	U.G.	Budżet gminy, WFOŚiGW	j.w.	
9.	Propagowanie kompostowania bioodpadów	Proces ciągły	U.G.	j.w	Zagospodarowanie odpadów w sposób naturalny, zmniejszenie ilości odpadów składowanych	
10	Określenie zasad realizacji inwestycji szczególnie uciążliwych na terenie gminy	Zgodnie z planem zagospodarowania przestrzennego	Zarząd Gminy	Budżet gminy		

*dane dot. finansowania inwestycji mają charakter szacunkowy, szczegółowy plan wydatków ustalany jest Uchwałą Rady Gminy w sprawie budżetu na kolejne lata.

Poza w/w celami w Projekcie programu ochrony środowiska dla powiatu konińskiego określono zadania, które zobowiązane są realizować poszczególne gminy. Dla gminy Grodziec przewidziane zostały następujące zadania:

- 1. Zaprowadzenie ewidencji odpadów w gminie- termin realizacji 2004,**
- 2. Budowa gminnego punktu gromadzenia odpadów – termin realizacji do 2006 roku**
- 3. Wdrażanie selektywnej zbiórki odpadów (makulatura, szkło, tworzywa sztuczne, odpady gabarytowe, odpady niebezpieczne) - 2004-2010,**
- 4. Kompostowanie zbieranych selektywnie odpadów biodegradowalnych – 2004-2005,**
- 5. Budowa zbiorników retencyjnych na Czarnej Strudze - termin realizacji do 2006 roku. Projektowane są dwa zbiorniki:**
 - Zbiornik Biała o powierzchni 170 ha, pojemności użytkowej 2,3 mln. m³ wody, średniej głębokości 1,65 m,
 - zbiornik Królików o powierzchni 98 ha, pojemności użytkowej 0,8 m³ wody, średniej głębokości 1,37 m.

Realizacja ostatniego celu (punkt 5) nie będzie możliwa z uwagi na podjętą uchwałę Rady Gminy Grodziec Nr VI/40/03 z dnia 25.06. 2003r w sprawie zmiany Strategii Rozwoju Gminy Grodziec, poprzez wykreślenie budowy dwu zbiorników małej retencji na Czarnej Strudze , z uwagi na sprzeciw mieszkańców gminy.

Celowym jest wprowadzanie racjonalnego wykorzystanie energii ze spalania biomasy, energii promieniowania słonecznego, energii wiatru . Największe nadzieje na wykorzystanie odnawialnych źródeł energii związane są z biomasą. Biomasa może być wykorzystana na cele energetyczne w procesach bezpośredniego spalania biopaliw stałych (drewna,słomy), gazowych w postaci biogazu, na przetwarzanych na paliwa ciekłe (olej, alkohol). Energetyka wiatrowa zaczęła się rozwijać w kraju. Celowym jest prowadzenie dalszych badań określających miejsca w gminie umożliwiające budowę siłowni wiatrowych.. Energia słoneczna jest najmniej wykorzystywaną formą energii, chociaż stanowi ponad połowę potencjału technicznego energii odnawialnej możliwej do pozyskania w kraju. W kraju stosowane są kolektory słoneczne : cieczowe i powietrzne .Kolektory cieczowe stosowane są głównie do podgrzewania wody w domach a kolektory powietrzne mają głównie zastosowanie w rolnictwie, do suszenia płodów rolnych.

9. MONTAŻ FINANSOWY

Do realizacji zadań Programu konieczne są środki i instrumenty finansowe. Należą do nich w szczególności:

- opłaty za korzystanie ze środowiska (wprowadzanie zanieczyszczeń do powietrza, pobór wód, wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi, składowanie odpadów, wycięcie drzew i krzewów), realizowane zgodnie z zasadą „zanieczyszczający płaci”,
- opłaty podwyższone płacone są wówczas, kiedy podmioty funkcjonują bez stosownych pozwoleń ekologicznych,
- administracyjne kary pieniężne wymierzane za niedopełnianie standardów określonych decyzjami administracyjnymi,
- opłaty koncesyjne, za eksploatację kopalni,
- grzywny,
- pożyczki i dotacje z funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej,
- dotacje i pożyczki z Ekofunduszu,
- kredyty z banków, w tym Banku Ochrony Środowiska S.A.,
- fundusze pomocowe i strukturalne Unii Europejskiej,
- budżety samorządów,
- budżet Państwa,
- środki mieszkańców i przedsiębiorców.

Oplaty za korzystanie ze środowiska i kary pieniężne z tytułu niewłaściwego korzystania ze środowiska są głównymi dochodami: Narodowego, Wojewódzkiego, Powiatowego i Gminnych funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej. Polityka ekologiczna państwa jest wiążąca przy uchwaleniu przez Radę Nadzorczą Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej jego strategii działania i planu działalności oraz przy zatwierdzaniu przez Radę list priorytetowych programów Narodowego Funduszu (art. 414 ust. 2 Prawa ochrony środowiska). Analogicznie Rada Nadzorcza WFOŚiGW w oparciu o Politykę ekologiczną państwa i wojewódzki program ochrony środowiska uchwała plan działalności Wojewódzkiego Funduszu. Takie same relacje występują przy uchwalaniu Powiatowego i Gminnego Funduszu Ochrony Środowiska, który jest częścią składową budżetu powiatu i gminy.

Zasadniczym celem NFOŚiGW jest wspieranie finansowe przedsięwzięć podejmowanych dla poprawy jakości środowiska w Polsce w dziedzinie: ochrony wód, gospodarki wodnej, ochrony powietrza, ochrony powierzchni ziemi, leśnictwa, ochrony przyrody i krajobrazu, geologii, górnictwa, edukacji ekologicznej.

Rolą WFOŚiGW jest wspieranie finansowe przedsięwzięć proekologicznych o zasięgu regionalnym podejmowanych także dla poprawy jakości środowiska w poszczególnych jego komponentach. Gmina Grodziec w minionych okresach korzystała i zamierza korzystać ze wsparcia WFOŚiGW w Poznaniu.

Powiatowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej służy dofinansowaniem przedsięwzięć o charakterze proekologicznym służących społeczeństwu powiatu. Dochodami funduszu jest 10% odpis z opłat za emisje substancji do środowiska, których źródła emisji zlokalizowane są w powiecie, 10% z opłat za składowanie odpadów w powiecie konińskim i 10% z kar za przekraczanie standardów ochrony środowiska w powiecie konińskim. Gmina może ubiegać się o dotację z w/w funduszu na inwestycje ekologiczne.

Istotne znaczenie w udzielaniu wsparcia finansowego w formie dotacji lub pożyczek ma Fundacja „Ekofundusz”. Priorytetowe kierunki pomocy finansowej Ekofunduszu to:

ochrona różnorodności biologicznej, gospodarka odpadami i rekultywacja gleb zanieczyszczonych, zmniejszanie transgranicznego transportu SO₂, NO₂, ograniczenie zanieczyszczenia morza Bałtyckiego, ograniczenie emisji gazów szklarniowych oraz eliminacja stosowania substancji niszczących warstwę ozonową i innych.

Fundusze przedakcesyjne

Fundusze przedakcesyjne przestają funkcjonować z chwilą wejścia Polski w struktury U.E. Zostaną zastąpione Funduszami Strukturalnymi. Fundusz ISPA jest instrumentem finansowym polityki przedakcesyjnej dla krajów ubiegających się o członkostwo w Unii Europejskiej. Jest on prekursorem tzw. Funduszu Spójności. Podstawowym celem funduszu ISPA jest współfinansowanie projektów inwestycyjnych z dziedziny ochrony środowiska i transportu, w szczególności: zwalczanie problemów spowodowanych zanieczyszczeniem wód i powietrza, pomocy w zakresie utylizacji odpadów o wysokości co najmniej 5 mln EURO.

Sapard

Sapard to również program przedakcesyjny, który wspierał działania z zakresu ochrony środowiska dotyczące „Rozwoju i poprawy infrastruktury obszarów wiejskich” – obszarami wsparcia były: gospodarka odpadami, odprowadzanie i oczyszczanie ścieków, zaopatrzenie gospodarstw wiejskich w wodę oraz jej uzdatnianie. Beneficjentami środków mogły być powiaty, gminy i związki gmin. Wysokość dotacji mogła wynieść do 50% kwalifikujących się kosztów przedsięwzięcia,

Fundusze strukturalne

Po wejściu do UE Polska będzie mogła korzystać z Funduszy Strukturalnych na finansowanie inwestycji w ochronie środowiska. Dotyczyło to będzie możliwości finansowania inwestycji z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego – inwestycje w skali regionalnej i lokalnej) oraz Funduszu Spójności.

Ramy przedsięwzięć inwestycyjnych finansowanych z funduszy strukturalnych określa Narodowy Plan Rozwoju (2004-2006). Plan ten będzie służył jako podstawa negocjowania przez Polskę Podstaw Wsparcia Wspólnoty, dokumentu określającego kierunki i wysokość wsparcia ze strony funduszy strukturalnych na realizację zamierzeń rozwojowych oraz jako podstawa interwencji z Funduszu Spójności.

W ramach jednego z priorytetów Narodowego Planu Rozwoju: ochrona środowiska i zagospodarowanie przestrzenne, podstawowe znaczenie będzie miało wsparcie inwestycyjne ukierunkowane między innymi na racjonalną gospodarkę odpadami. W tym zakresie wsparcie będzie przeznaczone przede wszystkim na rozbudowę lub modernizację składowisk odpadów komunalnych, systemy selektywnej zbiórki, recyklingu i odzysku odpadów komunalnych (sortowanie, kompostownie), systemy zbiórki i unieszkodliwiania odpadów niebezpiecznych.

Środki finansowe, przeznaczone na rekultywację uciążliwych dla środowiska składowisk w tym składowisk odpadów przemysłowych, dostępne są w ramach środowiskowych funduszy celowych oraz z uwagi na koncentrację przestrzenną i duże koszty takich działań, w ograniczonym zakresie także w ramach ZPORR. Program ten będzie finansowany ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (ERDF) oraz ze środków krajowych. Łącznie na program operacyjny w latach 2004-2006 przeznaczone będzie 6 645 mln EURO, a ze środków publicznych 129 mln EURO. ERDF wspiera m.in. inwestycje infrastrukturalne w zakresie gospodarki wodnej, gospodarki odpadami (w tym stworzenie kompleksowego systemu gospodarki odpadami niebezpiecznymi), rekultywacji zdegradowanych terenów.

Równolegle z realizacją ZPORR realizowane będą duże projekty inwestycyjne współfinansowane z Funduszu Spójności. Środki pochodzące z tego Funduszu nie będą przekazywane na działania wykonywane w ramach programów operacyjnych, ale będą ze sobą powiązane. Głównym celem strategii środowiskowej Funduszu Spójności jest wsparcie realizacji zadań inwestycyjnych celów publicznych w zakresie ochrony środowiska, wynikających z wdrażania prawa Unii Europejskiej.

Priorytetem strategii Funduszu Spójności jest poprawa jakości wód powierzchniowych i zwiększenie dostępności dobrej wody do picia. Ponadto za istotne uważa się ograniczenie emisji zanieczyszczeń do powietrza, racjonalizację gospodarki odpadami, rekultywację obszarów poprzemysłowych, a także wsparcie dla leśnictwa i ochrony przyrody. Będzie to realizowane między innymi poprzez: budowę komunalnych oczyszczalni ścieków i miejskiej kanalizacji, wsparcie gospodarki odpadami komunalnymi, mające na celu stworzenie systemów zbiórki, transportu, odzysku i unieszkodliwiania odpadów komunalnych. Na finansowanie projektów związanych z ich realizacją przewiduje się łącznie sumę 2000 mln EURO.

Odbiorcami pomocy z Funduszu Spójności będzie przede wszystkim Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej wraz z wojewódzkimi funduszami ochrony środowiska i gospodarki wodnej, Lasy Państwowe i ich regionalne dyrekcje, a także parki narodowe oraz samorządy.

Inne fundacje

- Agencja Rozwoju Komunalnego w Warszawie,
- Environmental Know-How Fund w Warszawie,

- Europejski Fundusz Rozwoju Wsi Polskiej Counter-Par Fund w Warszawie,
- Fundacja Współpracy Polsko-Niemieckiej,
- Polska Agencja Rozwoju Regionalnego,
- Program Małych Dotacji GEF,
- Projekt Umbrella.

Banki, inwestycje leasingowe

Banki najbardziej aktywnie wspierające inwestycje ekologiczne, to: Bank Ochrony Środowiska S.A. (statutowo nałożony obowiązek kredytowania inwestycji proekologicznych), Bank Gdański S.A., Bank Rozwoju Eksportu S.A., Polski Bank Rozwoju S.A., Bank Światowy, Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju.

Instytucje leasingowe finansujące gospodarkę odpadami, to: Towarzystwo Inwestycyjno-Leasingowe EKOLEASING S.A., BEL Leasing Sp. z o.o., BISE Leasing S.A., Centralne Towarzystwo Leasingowe S.A., Europejski Fundusz Leasingowy Sp. z o.o.

Na realizację zapisanych w Programie ochrony środowiska w gminie Grodziec zadań potrzebne są znaczące środki finansowe. Na dzień przygotowania Programu nie udało się dokładnie określić wszystkich potrzebnych środków finansowych, ze względu głównie na fakt, iż nie wszystkie przedsięwzięcia są przygotowane do realizacji.

Środki te będą pochodziły z budżetu gminy, Powiatowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (budowa oczyszczalni ścieków, termomodernizacja obiektów, zmiana sposobu ogrzewania, edukacja ekologiczna, zalesienia).

Gmina chciałaby także skorzystać z pomocy Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (systemy gospodarowania odpadami, edukacja ekologiczna, odnawialne źródła energii, budowa zbiorników retencyjnych). Zamierzenia idą także w kierunku pozyskania dotacji z Unii Europejskiej (Funduszy Strukturalnych i Funduszu Spójności) na realizację celów głównie w zakresie propagowania rolnictwa ekologicznego i agroturystyki oraz zalesienia gruntów rolników indywidualnych.

10. UWARUNKOWANIA REALIZACYJNE PROGRAMU**10.1. Zgodność programu w układzie hierarchicznym**

Niniejszy Program tworzone w oparciu o II Politykę ekologiczną państwa, „Program ochrony środowiska województwa wielkopolskiego”, projekt „Programu ochrony środowiska dla powiatu konińskiego, „Strategię zrównoważonego rozwoju gminy Grodziec”

Program jest zgodny z II Polityką ekologiczną państwa, Polityką ekologiczną państwa na lata 2003 – 2006 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2007 – 2010. Nawiązuje także do celów projektu „Programu ochrony środowiska powiatu konińskiego”. Jest więc zgodny w układzie hierarchicznym.

Realizacja Programu przypadać będzie na czas szczególnie ważny i jednocześnie trudny – naszych pierwszych lat członkostwa w UE. Dlatego analizując różne warianty rozwoju powiatu, wybrano wariant ostrożnego inwestowania ze względu na szczególne uwarunkowania finansowe i prawne, bowiem na realizację Programu będą wpływały instrumenty prawne, ekonomiczne, społeczne oraz związane z przystąpieniem Polski do Unii Europejskiej.

10.2 Rozwiązania prawne

Program realizowany będzie w oparciu o znowelizowane polskie prawo kompatybilne z przepisami UE. Realizacja Programu przebiegać będzie zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju, w oparciu o kompetencje organów zarządzających środowiskiem.

Składają się na nie w szczególności:

- decyzje reglamentacyjne – pozwolenia: zintegrowane, na wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza, emitowanie hałasu do środowiska, emitowanie pól elektromagnetycznych, wytwarzanie odpadów, wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi,
- zezwolenia na gospodarowanie odpadami,
- pozwolenia wodno-prawne na szczególne korzystanie z wód, wykonywanie urządzeń wodnych, wykonywanie innych czynności i robót, budowli, które mają znaczenie w gospodarowaniu wodami lub w korzystaniu z wód,
- zezwolenia – koncesje wydane na podstawie Prawa geologicznego i górniczego,
- uzgadnianie w zakresie przestrzegania standardów ekologicznych decyzji o warunkach zabudowy oraz o pozwoleniu na budowę, rozbiórkę obiektu budowlanego, decyzji o pozwoleniu na zmianę sposobu użytkowania obiektu budowlanego lub jego części przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko,
- cofnięcie lub ograniczenie zezwolenia lub pozwolenia na korzystanie ze środowiska,

- decyzje naprawcze dotyczące zakresu i sposobu usunięcia przez podmiot korzystający ze środowiska przyczyn negatywnego oddziaływania na środowisko i przywrócenia środowiska do stanu właściwego oraz zobowiązujące do usunięcia uchybień,
- opłaty za korzystanie ze środowiska,
- administracyjne kary pieniężne,
- decyzje zezwalające na usuwanie drzew i krzewów,
- programy dostosowawcze dotyczące przywracania standardów jakości środowiska do stanu właściwego,
- decyzje wstrzymujące oddanie do użytku instalacji lub obiektu, a także wstrzymujące użytkowanie instalacji lub obiektu,
- decyzje o zakazie produkcji, importu, wprowadzania do obrotu,
- kontrole przestrzegania prawa ochrony środowiska i zobowiązań wynikających z decyzji.

Wymienione instrumenty prawne będą stosowane przez Wojewodę Wielkopolskiego, Marszałka Województwa Wielkopolskiego, Starostę Powiatu Konińskiego, Wójta Gminy Grodziec, Wielopolskiego Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska, Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej zgodnie z kompetencjami wymienionych organów.

Bardzo istotne są przepisy prawa miejscowego ustalone w szczególności:

- przez Wojewodę Wielkopolskiego dotyczące ochrony cennych obiektów przyrodniczych,
- Radę Gminy dotyczące miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, zasad utrzymania czystości i porządku w gminie, zasad zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków, ochronę niektórych obiektów cennych przyrodniczo ustalonych przez radę gminy.

Na każdym stopniu samorządu terytorialnego funkcjonować będą programy ochrony środowiska będące politykami ekologicznymi: województwa wielkopolskiego, powiatu konińskiego oraz poszczególnych gmin powiatu w tym program dla gminy Grodziec. Będą one kompatybilne z polityką ekologiczną państwa. Programom tym będą towarzyszyć plany gospodarki odpadami.

Wówczas, kiedy będą przekraczane standardy jakości środowiska, tworzone będą programy naprawcze (programy ochrony powietrza, ochrony środowiska przed hałasem,

program działań mających na celu ograniczenie odpływu związków azotu ze źródeł rolniczych).

Organy przedstawicielskie mogą ustanawiać inne składniki prawa miejscowego, w szczególności dotyczące gospodarowania środowiskiem i zrównoważonego rozwoju.

Wymienione instrumenty prawne pomogą w terminowej realizacji Programu ochrony środowiska pod warunkiem, iż wszystkie w/w organy ochrony środowiska i podmioty korzystające ze środowiska będą wywiązywać się ze swoich zadań.

10.3. Uwarunkowania społeczne

Konwencja o dostępie do informacji, udziale społeczeństwa w podejmowaniu decyzji oraz o dostępie do sprawiedliwości w sprawach dotyczących środowiska podpisana w 1999r. w Aarhus została ratyfikowana przez Polskę, a jej tekst został ogłoszony w Dz. U. Nr 78 z 2003r. Oznacza to, że stanowi ona część krajowego porządku prawnego i jest bezpośrednio stosowana.

Art. 7 Konwencji nakazuje zagwarantowanie udziału społeczeństwa w przygotowaniu planów i programów mających znaczenie dla środowiska, a więc także gminnego programu ochrony środowiska. Określa też podstawowe obowiązki organów w zakresie zapewnienia udziału społecznego:

- ustalenia zakresu podmiotowego konsultacji,
- ustalenia rozsądnych norm czasowych na poszczególne etapy konsultacji,
- przeprowadzenie konsultacji odpowiednio wcześniej w toku procedury decyzyjnej, gdy wszystkie warianty są jeszcze możliwe, a udział społeczeństwa może być skuteczny,
- należyte uwzględnienie konsultacji społecznych przy wydawaniu decyzji.

Organy mają swobodę określania szczegółowych sposobów powiadamiania społeczeństwa, metod zbierania uwag i wniosków, czasu trwania konsultacji.

Bardzo ważny będzie udział społeczeństwa w realizacji Programu, jest to jeden z celów operacyjnych. Wszystkie zadania, działania zapisane w Programie mają doprowadzić do realizacji ważnego celu strategicznego, którym jest **„Zrównoważony rozwój gospodarki gminy, który zapewni jej mieszkańcom odpowiednio wysoki poziom życia”**

Informacja o realizacji Programu będzie systematycznie przedstawiana we wszystkich dostępnych w gminie środkach przekazu.

10.4. Uwarunkowania unijne

Pomimo osiągnięcia poprawy stanu środowiska, jak również lepszej infrastruktury służącej jego ochronie, ciągle nie są wystarczające uzyskane efekty. Dlatego w Polityce ekologicznej państwa na lata 2003-2006 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2007-2010 postawiono ambitne cele ekologiczne, jakie powinny być osiągnięte. Do realizacji tych celów nasz kraj zobowiązał się Traktacie Akcesyjnym podpisanym z Unią Europejską. Podpisując Układ Europejski 16 grudnia 1991r., nasz kraj zobowiązał się, iż z dniem 1 lutego 1994 roku (wejście w życie Układu) będzie stopniowo dostosowywał istniejące i przyszłe ustawodawstwo do systemu prawnego UE. W okresie od grudnia 1999r. do 25 listopada 2002r. trwały negocjacje akcesyjne w obszarze środowiska. Dokonano przeglądu aktów prawnych Polski i UE, wynegocjowano terminy, w których Polska wdroży rozwiązania unijne. W stanowisku negocjacyjnym przekazanym w 1999 r. Unii Europejskiej Polska odnosiła się do przepisów w zakresie:

- prawa horyzontalnego,
- ochrony przyrody,
- jakości wód,
- ograniczenia zanieczyszczeń przemysłowych i oceny ryzyka,
- jakości powietrza,
- hałasu z maszyn i urządzeń,
- substancji chemicznych i organizmów zmodyfikowanych genetycznie,
- gospodarki odpadami,
- bezpieczeństwa jądrowego i ochrony przed promieniowaniem.

Negocjacje w obszarze środowiska oficjalnie zamknięto 25 listopada 2002r. Unia zaakceptowała wnioski o okresy przejściowe w odniesieniu do 9 aktów prawnych. Zawarte ustalenia stały się wiążące dla obu stron – Polski oraz Unii Europejskiej 16 kwietnia 2003r. – w dniu podpisania Traktatu Akcesyjnego.

Przepisy ochrony środowiska UE są niezwykle rozbudowane i przenikają praktycznie wszystkie dziedziny życia społecznego i gospodarczego. Dzięki wysiłkowi podjętemu w latach 2000-2002 proces dostosowania polskiej legislacji do wymagań UE został praktycznie zakończony - nowe obowiązki zostały zapisane w krajowych aktach prawnych. Ze względu na rozbudowany charakter nowych regulacji administracja samorządowa musi podejmować szerokie i różnorodne działania mające na celu ich praktyczną realizację. Szczególną uwagę należy zwrócić na:

- udział społeczny i udzielanie informacji o stanie środowiska i jego ochronie,

- nowe przepisy dotyczące gospodarki wodno-ściekowej, ochrony powietrza
- problemy ochrony przyrody,
- gospodarkę odpadami

Dziedziny te zostały uwzględnione w Programie, zapisano konkretne cele do osiągnięcia. Wdrażanie unijnych wymagań w zakresie ochrony środowiska, to znaczące koszty związane z realizacją przedsięwzięć inwestycyjnych. Podstawowe źródła finansowania zostały omówione wyżej. Należy pamiętać, że fundamentem polityki ekologicznej UE jest zasada „zanieczyszczający płaci”. Oparcie ochrony środowiska na tej zasadzie oraz ujednolicenie zasad finansowania inwestycji proekologicznych oznacza, że realizacja polityki ekologicznej w państwach członkowskich UE nie powinna się opierać na subwencjach.

Pomoc państwa została dopuszczona tylko wyjątkowo, kiedy szybkie wdrożenie restrykcyjnych przepisów ochrony środowiska lub wysokich opłat może spowodować poważne zaburzenia gospodarcze i ewentualne koszty społeczne. Dlatego też przy rozważaniu strategii finansowania inwestycji ekologicznych szerszym niż do tej pory stopniu trzeba brać pod uwagę konieczność sfinansowania kosztów przez przyszłych użytkowników (specyfiką finansowania inwestycji ekologicznych w Polsce jest to, że obciążenia korzystającego ze środowiska są od wielu lat minimalne). Należy także pamiętać, iż z roku na rok spada emisja substancji do środowiska, wielkość opłat za korzystanie ze środowiska i udział funduszy w finansowaniu inwestycji ekologicznych także spada z roku na rok.

Podstawowe korzyści, jakie odniesie Polska we wdrażaniu unijnych wymagań, to:

- Poprawa międzynarodowego wizerunku Polski, ważna zwłaszcza dla samorządów. Przełoży się to na zainteresowanie inwestorów naszymi terenami, poprawę infrastruktury wodno-ściekowej, zapewnienie usług w zakresie gospodarowania odpadami, poprawę jakości powietrza,
- Wykorzystanie środków unijnych, to poprawa sytuacji ekonomicznej mieszkańców, wyrażająca się zmniejszeniem kosztów uzdatniania wody i wymiany infrastruktury wodociągowej, kanalizacyjnej, zmniejszeniem kosztów produkcji w rolnictwie (obniżenie kosztów odkwaszania gleb), uzyskaniem wyższych plonów o lepszej jakości, zwiększeniem atrakcyjności turystycznej terenów, nowymi miejscami pracy.

Wprowadzenie wymagań prawa horyzontalnego przyniesienie korzyści inwestorom i społeczeństwu już na etapie projektowania, rozładowując konflikty społeczne powstające w związku z planowanymi przedsięwzięciami budzącymi kontrowersje społeczne.

Mieszkańcy wsi odniosą korzyści z racji budowy infrastruktury wodno-ściekowej, rolnicy – budując płyty gnojowe i zbiorniki na gnojowicę. Poprawi się ich stan sanitarny. Wprowadzenie nowych regulacji prawnych w zakresie ochrony przyrody spowoduje wypłatę rekompensat tym rolnikom, którzy będą prowadzić uprawy w sposób sprzyjający ochronie różnorodności biologicznej. Wykupienie przez Państwo prywatnych gruntów rolnych, które zostaną objęte ochroną w ramach europejskiej Sieci Natura 2000, pozwoli na zmniejszenie ilości konfliktów dotyczących gospodarowania na terenach cennych przyrodniczo.

Poprawi się standard i jakość życia mieszkańców, stan zdrowia ludności. Do realizacji nowych przedsięwzięć, a potem do obsługi stacji uzdatniania wody, oczyszczalni ścieków potrzebni będą pracownicy. A więc realizacja Programu stworzy nowe miejsca pracy. Rozbudowa infrastruktury ochrony środowiska stworzy szansę na organizowanie prac interwencyjnych, choćby czasowe zatrudnienie osób pozostających bez pracy.

11. WDROŻENIE I MONITORING PROGRAMU

Bezpośrednią odpowiedzialność za wdrażanie programu ponosi Zarząd Gminy, Wójt Gminy oraz kierownicy wydziałów. Zakłada się, że niniejszy program jest dokumentem otwartym i okresowo dokonywana w nim będzie zmiana zapisów w zależności od zmiany warunków realizacji.

Realizacja zadań wymienionych w programie wymagać będzie ścisłej współpracy zainteresowanych jednostek a jednostek pierwszej kolejności:

- władz Gminy,
- rolników oraz przedsiębiorców,
- władz powiatowych i wojewódzkich w odniesieniu do przedsięwzięć o znaczeniu ponad gminnym.

Administracja publiczna przejmuje na siebie rolę koordynatora poszczególnych zadań, pełni również rolę pomocniczą przede wszystkim w zakresie sterowania działaniami i udostępniania środków finansowych. Administracja jest w znacznej części również wykonawcą poszczególnych zadań.

Zgodnie z Prawem ochrony środowiska Zarząd Gminy zobowiązany jest sporządzać co dwa lata raporty z wykonania programu i przedstawiać je Radzie Gminy. Również w okresach dwuletnich będzie możliwość zmian w zapisach Programu, gdyż cele, zadania Programu mogą ulegać zmianie, w zależności od sytuacji prawnej, społecznej, gospodarczej i ekologicznej.

Jednym z ważnych elementów procesu wdrożenia programu jest jego monitorowanie polegające na ciągłym systemie obserwacji i kontroli realizacji zadań Programu.

12. WYKORZYSTANE MATERIAŁY

1. Strategia zrównoważonego rozwoju gminy Grodziec – Gospodarstwo Pomocnicze „ROLWOD” - Poznań 2000,
2. Program gospodarki ściekowej dla Gminy Grodziec – EKO-EFEKT Warszawa luty - 2003,
3. Projekt „Programu ochrony środowiska dla powiatu konińskiego” – EKO –EFEKT Warszawa 2004,
4. Plan gospodarki odpadami dla powiatu konińskiego – EKO-EFEKT Warszawa – luty 2004,
5. Program ochrony środowiska województwa wielkopolskiego – Arcadis Ekokonrem – Wrocław 2003,
6. Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego – Akademia Ekonomiczna w Poznaniu – Poznań 2001r,
7. Strategia rozwoju powiatu konińskiego – Starostwo Powiatowe w Koninie – Konin 2001 r.
8. Raport o stanie środowiska w Wielkopolsce w roku 2002 – Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Poznaniu – Poznań 2003,
9. Raport o stanie środowiska w Wielkopolsce w roku 2000 – WIOŚ Poznań 2001,
10. Raport o stanie środowiska w Wielkopolsce w roku 2001 – WIOŚ Poznań 2002,
11. Ważniejsze dane o powiatach i gminach województwa wielkopolskiego – Urząd Statystyczny w Poznaniu – Poznań 2002,
12. J. Kondracki – Geografia fizyczna Polski,
13. J. Kondracki – Mezoregiony fizyczno- geograficzne,
14. Informacje otrzymane z Urzędu Gminy w Grodziecu.

DOKUMENTY PRAWNE

1. Regulacje prawne w ramach Unii Europejskiej,
2. Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 – Prawo ochrony środowiska (Dz.U. Nr 62 z 2001 r. poz. 627 z późniejszymi zmianami),
3. Ustawa z dnia 27.07. 2001r o wprowadzeniu ustawy – Prawo ochrony środowiska, ustawy o odpadach oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz.U.z 2001r. Nr. 100 poz 1085 z póź. zm.)
4. Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r o odpadach (Dz.U. nr 62 z 2001 r. poz. 628 z późniejszymi zmianami),
5. Prawo wodne – ustawa z dnia 18 lipca 2001 r. (Dz.U. Nr 115 z 2001 r. poz. 1229 z późniejszymi zmianami),
6. Ustawa z dnia 16 października 1991 r o ochronie przyrody (tekst jednolity Dz.U. nr 99 z 2001 r poz. 1079 z późniejszymi zmianami),
7. rozporządzenia właściwych organów (minister, wojewoda) w sprawie tworzenia obszarów i obiektów prawnie chronionych.